

ARKKILAN
KOTISEUTUYHDISTYS ry.

Jäsenlehti – N:o 18 – Joulukuu 2007

Karkkilan Kotiseutuyhdistys ry:n

jäsenlehti n:o 18

Joulukuu 2007

Toimituskunta: Marja Holli (päätoimittaja)
Henna Mitrunen ja Pekka Wikberg

Yhteystiedot: Virpi Lepistö
Jussinraitti 23 C, 03600 Karkkila
p. 040 560 8004
virpi@hotmail.com
Pekka Wikberg
p. 040 576 9570
pekka.wikberg@elisanet.fi

Ilmoitushinnat: 1/1 sivu 350 €, 1/2 sivu 200 €, 1/4 sivu 120 €, 1/8 sivu 70 €

Taitto: Marja Holli, Timo Rantanen

Paino: Karkkilan Painopalvelu Oy, Karkkila, 2007

Kansikuvat: Marja Holli: Etukannessa Järvenpään kylän lumisia maisemia kevättalvella 2006.
Takakannessa hehkuvat Hilikka Kuoppalan taulun värikkäät kukat.

Sisältö:

3	Pääkirjoitus: "On ollut onni asua täällä kanssanne"	Henna Mitrunen
4-5	Kotiseutuyhdistys esittäytyi "Eilen, tänään, huomenna"-tapahtumassa".....	Marja Holli
6-7	Teollisen toiminnan haasteita 1800-luvun rautaruukissa	Tommi Kuutsa
8-9	Odellin suku piti ensimmäisen sukukokouksensa Karkkilassa	Anja Oasmaa
10-11	Historiallisia tietoja Pyhäjärven seurakunnasta.....	T. W. Paavonkallio
12-14	Pienet puodit ja nyrkkipajat	Henna Mitrunen
15	Sata vuotta karkkilalaista kirjakauppaa.....	Heikki Savola
16	Hyvästi Luke, tervetuloa ykkösakseli.....	Marja Holli
17	Ennätysmäärä mukana Haukkämäki-tapahtumassa	Marja Holli
18-19	Aurinkoisella retkellä Haavistoon tutustumassa	Juhani Holli
21-22	Perinteinen riukuaita	Raine Klemola
22	Kirjastossa tapahtui pitkin syksyä	Marja Holli
23	Raudanhehkuista rytmiä	Marja Holli
23	Jäsenlehti saa uuden päätoimittajan	Marja Holli
24-25	Karkkilan karkkivalimo	Klas Alander
26-27	Järvenpään kyläkirja julkistettiin elokuussa.....	Marja Holli
28	Emali hehkuu raikkaasti	Marja Holli
29	Sukukirja Inkerinmaalta	Marja Holli
30-31	Tallessa ovat kaskut ja motoristilla normaali ajokeli	Marja Holli, Heikki Savola
32-37	Yksi matka, kaksi tarinaa	Toivo Korhonen, Anna-Liisa Keckman
38	Nyt kiinnostavat ulkomaan kohteet	Juhani Silvän
39	Myytävänä	

“On ollut onnia saada asua täällä kanssanne”

On ilo ja kunnia saada toivottaa tervetulleeksi Teidät arvoisat kutsuvieraat, jotka monin eri tavoin olette toimineet Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen hyväksi vuosien varrella, puheenjohtajina, varapuheenjohtajina, sihteereinä, rahastonhoitajina, jaostojen vetäjinä tai toimineet aktiivisesti jäsenlehtemme teossa.

Terveiset myös Eero Aholalle, ainoalle elossa olevalle henkilölle niistä kolmesta miehestä, jotka koolle kutsuivat jäseniä uuteen yhdistykseen syyskuussa 1965. Tervetuloa kaikki muutkin, jotka tavalla tai toisella olette kantaneet kortenne keuhkoon yhteisen yhdistyksemme hyväksi. Ja tietysti sydämellisesti tervetuloa teille kaikille, joita yhteisen kotiseutumme asiat kiinnostavat.

Haluan toivottaa tervetulleeksi ja kiittää kaikkia hienoja esiintyjä täällä tänään, jotka tekevät päivästä ikimuistettavan. Kaikki tuttuja kotiseudun tyttöjä ja poikia.

Henkilökohtaisesti en muista aikaa, jolloin kotiseudun asiat eivät olisi kiinnostaneet lainkaan. Eikä muutto täältä pois ole koskaan ollut mielessä. On ollut onni saada asua täällä kanssanne.

Omakohthaisten kokemusten ja kontaktien lisäksi tärkeänä linkkinä ovat toimineet hyvät paikallislehdet uusiin ajankohdaisiin kuin myös vanhoihin kotiseudun asioihin. Niiden välityksellä saa lukea vanhoista asioista ja nähdä kuvia näkymistä, joita ei enää ole. Niitä ovat tarjonneet mm. Reino Luoto Fagerkullan kolumnistina, Toini

Klas Alander ja Antti Valonen viihtyivät yhdistyksen “Eilen, tänään, huomenna”-tapautumassa. Taustalla keskustelua seuraa Aira Valonen. Kuva: Marja Holli.

Jäppinen Haukkamäen Haukkana, Eino Halme, Sylvia Nurmi, Hilma Auer, Ilma Tamminen ja monet muut. Valitettavasti monet jo poisnukkuneita, mutta tarinat elävät. Kiitos myös hurmaavalle Suomisen Frisselle vanhoista kuvista Karkkilasta sekä selkoa tekevästä kuvateksteistä. Ilman niitä kuvat kertoisivat paljon vähemmän. Tiedon lähteenä kannattaa muistaa myös hieno jäsenlehtemme.

Kyliltä löytyy myös henkilöitä, kuten esimerkiksi Raili Kataisto, joka jaksaa aina olla kertomassa ihmisistä, rakennuksista tai asioista, mistä vain tietoa tarvitaan. Siirtäkää perimätietoa ajoissa nuoremmille, kyllä sen arvo ymmärretään ennemmin tai myöhemmin.

“Jotta voi ymmärtää nykyisyyttä ja suunnitella tulevaisuutta, pitää tuntea menneisyyttä”, on joku suuri ajattelija joskus lausunut.

Tänään täällä muistellaan eilistä, tämä tapahtuma ja monet muut ovat tätä päivää ja huomina on Teidän käsissänne. Haluan uskoa, että tämän kaltaisilla aatteilla ja toiminnalla on paikkansa myös jatkossa ja Kotiseutuyhdistyksen saa uusia

jäseniä riveihinsä, pysyy pirteänä ja toimintakykyisenä.

Henna Mitrinen

Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen puheenjohtajan tervehdyspuhe “Eilen, tänään, huomenna” - tapahtumassa Karkkilasalissa 30.9.2007

Kotiseutuyhdistys esittäytyi “Eilen, tänään, huomenna”-tapahtumassa

Illan nuorten osuudessa esiintyivät Karkkilan musiikkikoulun yhtyeessä Viola Leivo, Anna Hjerp ja Tiia Heikkonen.

Karkkilan Kotiseutuyhdistys järjesti syyskuun viimeisenä sunnuntaina suurtapahtuman, jossa se halusi tulla tutuksi kaikenikäisille karkkilalaisille. Ohjelmaa oli niin lapsille, aikuisille kuin nuorillekin. Yhdistyksen hallitus oli myös halunnut tulla tutuksi jäsenistölle ottamalla melkoisen riskin – melkoinen osa esiintyjistä oli hallituksen jäseniä tai muuten yhdistyksen toiminnassa näkyneitä.

Tapahtumaa pidettiin yleisesti onnistuneena. Monikin paikalle tulleista viihtyi Karkkilasalissa useita tunteja. Ilahduttavan monet kutsuvieraista olivat myös tulleet paikalle ja viipyivät paikalla niin lasten kuin aikuisten ohjelmaosuuden. Yleisö vaihtui vasta, kun lavalle saapuivat rockia soittavat nuoret.

Mutta missä oli karkkilalainen yleisö, missä jäsenet, joita yhdistyksessä on sentään kuutisen sataa? Kutsuvieraiden lisäksi väkeä oli kovin vähän. Vasta nuorten tapahtuma veti hieman enemmän yleisöä.

Karkkilasalin lisäksi tapahtui koko iltapäivän myös aulassa, jossa Seija ja Kari Laine hoitelivat yhdistyksen tuotteiden myyntiä ja Hallikahvion naiset puffettia. Tapahtuman kunniaksi useimpien yhdistyksen tuotteiden hintoja oli laskettu, joten kaukaa viisaat saivat joululahjoja edulliseen hin-

taan. Lisää väriä toivat arpajaiset, joissa oli luonnollisesti palkintoina yhdistyksen omia tuotteita. Tunnelma oli rempseä myös arpajaisissa. Kun Tuure Hasselman voitti toisella arvalla peräkkäin, hihkaisi onnettarena toiminut Anu Frosterus: – Opettaja, menihän se nyt niin kuin oli puhe...

Ohjelmaa lapsille

Kotiseutuyhdistys oli halunnut ilahduttaa lapsia monipuolisella ohjelmalla. Aluksi Milla Laaksonen, joka joitakin vuosia sitten valittiin yhdistyksen kotiseutunuoreksi, lauloi Heikki Valpolan säveltämiä lastenlauluja. Säveltäjä toimi säestäjänä ja urakoi muutenkin suurtyön päivän mittaan. Millan jälkeen esiintyivät Luoteis-Uusimaan tanssiopisto Vinhan nuoret tanssijat Tuulia Saksala ja Roosa Lahti. He esittivät Papukajatanessin, johon he itse olivat tehneet koreografian. Tytöt esiintyivät myös yhdistyksen keväällä pidetyssä vuosikokouksessa.

Lasten osuuden lopuksi lavalle saapui tanssiva Cassius-kissa jengeineen. Soittavan jengin muodostivat Katri Prusila, Pertti Gebhard ja Subhas Halder, Cassius-kissana tanssi Atso Akkanen. Tanssi ja soitto saivat myös yleisön innostumaan ja lähtemään mukaan soiton ja tanssin pyörteisiin.

Koko lasten osuuden ajan mukana hääri myös Pampula-peikko, joka nauratti kaikenikäisiä juhlijoihin. Pampula-peikko lähti Karkkilasta satumetsän siimekseen eikä halunnut kertoa, ketä karkkilalaista hän oikeastaan muistuttaa.

Tunnustusta toimijoille

Aikuisille suunnatun ohjelmaosuuden aloitti yhdistyksen sihteeri Anu Frosterus laulamalla Mika Nikanderin säestyksellä, Mika itse lauloi puolestaan myöhemmin Heikki Valpolan säestyksellä. Kaupungin tervehdysten toi kaupunginjohtaja Minna Karhunen, joka on ehtinyt toimia myös Kotiseutuyhdistyksen jäsenlehden kolumnistina. Varsinaista miesenergiaa ohjelmassa osoitti hallituksen tuore jäsen Raine Klemola, joka säestäjää kaipaamatta lauloi parikin laulua. Koska hallituk-

seen kuuluu myös kirjallisuuden valtionpalkinnon saanut Hannu Niklander, oli ohjelmassa myös muutamia hänen runojaan kokoelmasta Kauniisti niaava tytär. Hannu itse oli Kanadan-matkan johdosta estynyt saapumasta, mutta tapahtumassa turvaututtiin suunnitelmaan B – runoja luki hallituksen jäsen Marja Holli.

Historiaosuudessa ei tässä juhlassa kuultu puheita, vaan yhdistyksen nykyinen puheenjohtaja Henna Mitrunen, joka toimi myös juhlan juontajana, esitti kysymyksiä Tuure Hasselmanille ja Juhani Silvanille, jotka ovat olleet yhdistyksen aktiivisia toimijoita ja monessa mukana. Silvan vetää yhä yhdistyksen matkailujaostoa, kuten alusta asti eli jo vuodesta 1968.

Yhdistys muisti myös ruusuilla aktiivisesti toiminnassa mukana olleita. Ruusun saajat ovat toimineet yhdistyksessä puheenjohtajina, varapuheenjohtajina, sihteereinä, rahastonhoitajina, jaostojen vetäjinä ja lehden ahkerina kirjoittajina. Ruusun saivat Juhani Silvan, Tuure Hasselman, Raili Kataisto, Risto Hakomäki, Ritva Ahomäki, Reino Luoto, Klas Alander, Anja Sarlin, Antti Valonen sekä Marja ja Juhani Holli. Ruusu olisi ojennettu myös Eero Aholalle, Sirkka Jaakkolalle, Pekka Wikbergille ja Marita Astalalle, jotka eivät tällä kertaa voineet osallistua tapahtumaan. Lisäksi muistettiin jo poisnukkuneita aktiivisia toimijoita, joita olivat Reino Syrjänen, Reino Ollila, Antti

Lapsille oli tarjolla melkoista menoa. Vauhdissa vasemmalta Cassius-kissa, Ritva Abomäki, Pampula-peikko, Pirjo Keskitalo, Eetu Saksala, Tuulia Saksala ja Roosa Lahti.

Pasanen, Olavi Haanpää, Anja Nousiainen ja Eino Halme.

Ruusujen jaon jälkeen lavalle saapui vielä Heikki Valpolan johdolla esiintynyt Karkkilan Viihdekuoro, joka kajautti kukitettujen kunniaksi ja tapahtumahengen nostatukseksi kolme laulua.

Rockia nuorille

Kun virallisempi osuus oli ohi, Karkkilasalin saivat nuoret. Ohjelman aloittivat tunnelmallisesti Petra ja häntä säestänyt Antti Velin. Sen jälkeen oli vuorossa vielä tyttöbändi Dead Future Haukka-mäen suunnasta sekä Erkki Kuuttilan ohjaama Karkkilan musiikkikoulun yhtye, joka oli saanut nimekseen Wanna Bees.

*Teksti: Marja Holli
Kuvat: Marja ja Juhani Holli*

Kari Laine esittelemässä Pertti Gebhardille kirjaa Karkkilan vanhasta rakennuskulttuurista.

Teollisen toiminnan haasteita 1800-luvun rautaruukissa

Vuosi 2007 on Karkkilan metalliteollisuuden merkkivuosi. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 190 vuotta Kulonsuonmäen eli Rautamäen kaivoksen avaamisesta. Ensimmäiset ruutipanokset räjäytettiin kaivosalueella kesällä 1817, ja samalla annettiin lähtölaukaus Högforsin rautaruukin perustamiseksi, joka toteutui kolme vuotta myöhemmin. Kun nykyisin käy tutustumassa vanhaan kaivosalueeseen, saa hyvän tuntuman siitä miten aikoinaan rautatehtaan perustamiseksi piti kirjaimellisesti ”mennä läpi harmaan kiven”.

Kaivoksen ja ruukin perustamiseen liittyi myös sattuman kauppaa. Nimittäin Kulonsuonmäeltä jo vuonna 1811 poimittu malmikivi oli toimitettu Mustion ruukkiin Karjaalle, jossa se perimätiedon mukaan unohtui päärakennuksen ikkunalle kuuden vuoden ajaksi. Mustiossa sittemmin vierailut hovioikeuden ylimääräinen kanslisti Arvid Henrik Bökman kiinnostui malmikiven alkuperästä ja valtasi lopulta Kulonsuonmäen esiintymän yhdessä Fiskarsin ruukin entisen johtajan Johan Jacob Dreilickin kanssa.

Kulonsuonmäen kaivoksen malmin jalostamiseksi rakennettiin Högforsin masuuni Karkkilan kosken partaalle vuonna 1823, noin 8 kilometrin päähän itse kaivoksesta. Masuunissa sulatetulla takki- eli raakaraudalla olikin monenlaista käyttöä. Jo alusta alkaen ruukissa toimi valimo, jossa valmistettiin taloustavaroita. Aikalaisen arvion mukaan Högforsin ruukin ”valinkalut olivat erittäin puhdasta tekoa, eivätkä ollenkaan berliiniläisiä huonompia”. Valutuotteet luettelotiin ennen vanhaan tarkkaan kappalemäärittäin, esimerkiksi vuonna 1856 Högforsin valimossa valmistettiin 4176 keittoastiaa, 2134 kaakeliuuninpellia, 220 silitysrautaa, 48 sylkykuppia sekä 2 paria kirkonportteja. Tuotevalikoima laajeni 1800-luvun aikana, ja lopulta Högforsista tuli Suomen suurin talous- ja rakennusvalujen valmistaja.

Konepajateollisuus sai alkunsa Karkkilassa 1840-luvun alkupuolella, kun Högforsin ruukki perusti konepajan valimon rinnalle. Konepajassa valmistettiin aluksi auroja, äkeitä ja puimakoneita. Merkittävä Högforsissa 1850-luvulla tehty keksintö oli naulojen leikkuukone, jolla yksi mies saattoi valmistaa 10 000 naulaa työpäivän aikana. Kone

sai Suomessa suuren suosion, sillä pärekatot alkoivat tuolloin yleistyä. Myöhemmin 1880-luvulla myös pulttien- ja muttereiden valmistus sai merkittävän aseman Högforsin konepajan tuotannossa.

Osa masuunin raakaraudasta jalostettiin taottavaksi kankiraudaksi Högforsin putlaus- ja valssilaitoksessa, joka aloitti toimintansa ensimmäisenä Suomessa vuonna 1853. Kankirauta oli 1800-luvun lopulle asti tärkeä vientituote, jota kaupattiin Pietariin, Tallinnaan ja Riikaan.

Aika ja olosuhteet olivat 1800-luvulla luonnollisesti toisenlaisia kuin nykyisin, mutta joitakin mielenkiintoisia linkkejä löytyy menneisyyden ja nykyisyyden välillä. Monet pulmat askarruttivat 1800-luvun ruukkien patruunoita ja työntekijöitä. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli kova pula, ja ruukit joutuivat kilpailemaan työvoiman rekrytoinnissa. Paikalliset palkkaneuvottelut olivatkin suuressa suosiossa. Varsinaista ammattikoulutusta ei ollut tarjolla, joten ammattitaito karttui työssäoppimisen kautta, monesti isältä pojalle. Siten teollisen osaamisen kulttuurin kehittyminen oli pitkäaikainen prosessi.

Työvoimapulan vuoksi tarvittiin myös ulkomalaisia työntekijöitä kotimaisten rautakourien rinnalle. Högforsin palkattiin työntekijöitä Ruotsista. He toimivat erilaisissa tehtävissä, kuten masuunimestareina, kaivosvouteina, viilareina, valureina ja kaivosmiehinä. Osa ruotsalaisista houkuteltiin Högforsin Tukholman seudulta Bergsundin valimosta, joka oli tuolloin Ruotsin maineikkaimpia valimoita. Jotkut tulivat Göteborgista asti.

Suurin osa ruotsalaisista työntekijöistä palasi aikoinaan takaisin Ruotsiin, mutta osa jäi perheineen pysyvästi Karkkilaan. Nykyaikaisia termejä käyttäen voidaan sanoa, että työperäinen pysyvä maahanmuutto oli 1800-luvulla vähäisempää, sen sijaan ulkomaalaisen työvoiman tilapäinen työskentely Suomessa oli huomattavasti laajempaa. Keskeisessä asemassa kotimaisen ja ulkomaisen työvoiman värvämisessä olivat taloudelliset houkuttimet, kuten palkka ja siihen liittyvät luontaisedut. Työpaikassa pysymistä pyrittiin edesauttamaan kirjallisilla tai suullisilla sopimuksilla, jotka 1800-luvulla olivat yleensä yksivuotisia.

Työntekijöille maksettiin rahapalkan lisäksi muonapalkkaa, jonka sisältö oli ruukkien rekrytoinnin kilpailuvaltti. Muonapalkka koostui mm. rukiista, perunoista, suolasta, voista ja herneistä. Niiden lisäksi on mainintoja sokerista, rullatupakasta ja jopa paloviinasta. Työvoiman värvämisen kilpailusta huolimatta palkka ei aina kuitenkaan vastannut sopimuksia, ja riitoja jouduttiin ratkomaan käräjillä. Esimerkiksi 1820-luvun vuorikäräjillä käsiteltiin Högforsin ruukin työntekijöiden valituksia muonapalkan kehnosta laadusta: palkanosana maksettu ruis oli pölyistä, perunat paleltuneita ja paloviinakin oli vedellä laimennettua.

Valtiovalta pyrki 1800-luvulla ajoittain edistämään ulkomaalaisen työvoiman värvämistä ja ajoittain rajoittamaan sitä. Välillä ruukeille tarjottiin korotonta lainaa ulkomaalaisten mestareiden palkkaamiseksi, välillä taas viranomaiset vaativat ruukinpatruunoilta kirjallisia sitoumuksia ulkomaalaisten työntekijöiden "sopivasta ajatusmaailmasta ja käytöksestä".

Valmiiden tuotteiden ja raaka-aineiden kuljetus tuotti melkoisesti päänsivaa kehojen liikenneolosuhteiden vuoksi. Högfors sijaitsi kaukana pääreiteiltä. Ennen rautatien aikakautta tavarat piti kuljettaa hevosrahtina, ja huolella valmistetut padat ja pannut saattoivat haljeta matkan aikana kuoppaisilla ja kivisillä teillä ja kinttupoluilla. Rikkoutuneet tuotteet päätyivätkin tällöin asiakkaiden kotien sijasta takaisin valimon sulatusuuneihin.

Kilpailu kotimaan markkinoilla, Venäjän tullipolitiikan vaihtelut sekä taistelu ulkomaalaista halpatuontia vastaan olivat tuttuja asioita 1800-luvun rautaruukeille. Halpatuonti suuntautui tuol-

loin Suomeen lännestä. Tuotantonsa pitkälle rationalisoineet englantilaiset ja belgialaiset ruukit myivät esimerkiksi pultteja ja muttereita Kokkolan satamassa hintaan 320 markkaa tonnilta, kun Högforsin konepajan pulttien hinta oli 732 markkaa tonnilta suoraan ruukilta myytyinä.

Yksi tärkeä menestyksen tekijä oli pysyminen teknologian kehityksen kärjessä. Högfors sovelsikin monia rauta- ja valimoteollisuuden uusia keksintöjä ensimmäisenä Suomessa, mm. kupoliuunisulatus, pasutusuuni, putlausmenetelmä ja konekaavaus ovat esimerkkejä 1800-luvun teknisistä uudistuksista. Suuntaus jatkui vahvana 1900-luvulla.

Perinteinen raudanvalmistukseen perustuva ruukkiteollisuus päättyi 1800-luvun lopulla. Niinpä Högforskin joutui luopumaan kaivoksesta ja masuunista, ja siirtyi muualta ostetun valmiin raudan varaan. Useat vuosisatoja toimineet ruukit joutuivat kokonaan lopettamaan toimintansa kannattamattomana.

Teknologian parantamisen lisäksi toinen menestyksen tärkeä tekijä oli innovatiivisten, uusien kilpailukykyisten tuotteiden kehittäminen. Niitä edustivat aikoinaan mm. keskuslämmityskattilat ja radiaattorit, joita Högfors ryhtyi valmistamaan 1900-luvun alkuvuosina, ensimmäisenä Suomessa. Myös emaloiduilla valurautatuotteilla oli aikoinaan keskeinen sija Högforsin tuotannossa. Edellä mainittujen tuotteiden valmistus päättyi aikanaan, ja edessä oli jälleen uudistuminen. Högforsin valimo eli nykyinen Componenta Karkkila Oy täytti tämän vuoden toukokuussa 187 vuotta, ja se on Suomen vanhin edelleen toiminnassa oleva rautavalimo. Nykyisin valimo valmistaa valukomponentteja mm. konepajateollisuudelle ja raskaalle ajoneuvoteollisuudelle. Jatkuva uudistuminen ja usko tulevaisuuteen vaikeuksienkin keskellä on ehkä tärkein viesti, jonka vanha ruukki välittää historiansa kautta. Teknologiateollisuudella on keskeinen sija nykypäivän ja tulevaisuudenkin Karkkilalle. Karkkilassa teollinen historia ei ole vain sarja menneisyyden tapahtumia, vaan historia elää koko ajan ympärillämme.

Lopuksi voidaan todeta, että menneisyyden tunteminen auttaa ymmärtämään tätä päivää ja suuntaamaan katseen tulevaisuuteen.

Tommi Kuutsa

Odellin suku piti ensimmäisen sukukokouksensa Karkkilassa

Odellin talo Anja Oasmaan akvarellissa.

Odell-suvun 1. sukukokous pidettiin Karkkilassa aurinkoisena lauantapäivänä 18.8.2007. Osallistujia oli 70, kaukaisimmat Ruotsista. Alkujaan irlantilaisen Odell-suvun jäseniä on asunut Karkkilassa (ent. Pyhäjärvi Ul.) ja sen ympäristössä Lopen kylässä, Läyliäisissä, Hiivolassa ja Waskijärvellä. Johan Odell tuli Irlannista 1600-luvun alussa sotilaaksi Ruotsin kuninkaan Kustaa II Adolfin armeijaan. Suvun miesten ammattina olikin pitkään sotilas/rakuuna. Ammatti vaihtui ajan myötä käsityöläisammatteihin, kuten seppä, suutari ja työkaluviilaaja.

Pyhäjärvellä suvun päätyöpaikaksi muotoutui Högforsin masuuni, minkä vuoksi sukukokous aloitettiin museokierroksella valimo- ja työläismuseoihin museonjohtaja Tommi Kuutsan ja museoamanuenssi Janne Viitalan opastuksella. Seuraavaksi suunnattiin vanhalle kirkkomaalle ja Reino Luodon opastuksella kierrettiin Odell-suvun haudat, joille istutettiin syysastereita tar-

peen mukaan. Sukukokous jatkui Pohjanpirtissä ruokailulla. Reino Luoto kertoi muisteluitaan vanhasta Karkkilasta ja Odell-suvun jäsenistä. Odell-suvussa on paljon luovuutta, ja musiikki ja kuvataide ovat aina olleet tärkeällä sijalla. Anja Oasmaa piti esityksen Odell-suvun vaiheista ja esitteli laatimansa sukututkimuksen tähänastiset tulokset.

Salissa oli esillä suurina postereina Odell-suvun historiaan koottuna sukupuiden mukaan. Sukulaiset kirjoittivat niihin täydennyksiä ja korjauksia ja näin saamme sukuhistoriikin täydennetyksi. Sukuhistoriasta puuttuu vielä paljon Suomen sukuhaaroja ja työ jatkuu niitä selvitellessä. Anja Oasmaalla on suvulle tärkeistä paikoista jatkuvasti täydentyvä kiertävä akvarellinäyttely, jonka tiimoilta on aina löytynyt uutta tietoa sukulaisista Riihimäellä pidetyn näyttelyn ansiosta löytyi Joseph Odellin (s. 1829) jälkipolvea ja Karkkilan kirjastossa ollut näyttely tuotti tietoa Johan Odellin (s. 1823) vaimon Maria Lindstedtin perheestä.

Karkkilan kirkko Anja Oasmaan akvarellissa.

Karkkilan jälkeen näyttely oli esillä syys- ja loka-kuun Tervakosken kirjastossa. Tervakoskella asui mm. Enoch Odellin (s. 1827) perhe, jonka jälkipolvista ei ennen näyttelyä ollut vielä mitään tietoa.

Seuraava sukukokous on vuonna 2010, siihen on tarkoitus saada mukaan myös Amerikkaan ja Kanadaan muuttaneita Odell-suvun jäseniä, mutta myös vielä tuntemattomia ja tavoittamattomia sukuhaaroja.

Anja Oasmaa

Anja Oasmaa istuttamassa syysastereita Johan Odellin boudalle Karkkilan vanhalla kirkkomaalla suvun ensimmäisen sukukokouksen aikana kesällä 2007. Kuva on Anja Oasmaan albumista.

Odellin suku lähdössä museokierrokselle Tommi Kuutsan ja Janne Viitalan opastuksella. Kuva on Anja Oasmaan albumista.

Historiallisia tietoja U.I. Pyhäjärven seurakunnasta.

Hyvinkään Sanomilla oli 25.5.1928 teemanumero, se keskittyi kertomaan Ul. Pyhäjärvestä. Artikkelien lisäksi oli koottu paikallisia ilmoituksia. Lehtien teemanumerot eivät siis selvästikään ole aivan uusi keksintö.

Yhtenä jutuista oli T. W. Paavonkallion kirjoittama Historiallisia tietoja U.I. Pyhäjärven seurakunnasta. Kirjoitustaan varten hän oli tehnyt tarkkaa tutkimusta. Niinpä juttukin alkaa lähdeluettelolla. Näin kirjoitti Paavonkallio vuonna 1928:

*

Lähteet:

Hugo Godenhjelm: Kirkon ja papiston matrikkeli vlta 1916.

Kaarle Soikkeli: Kanttorien ja urkujen matrikkeli II vlta 1907.

Ad. Neovius: S. Ev. Luth. Kirkon matrikkeli vlta 1898.

N. J. Colliander: Suomen Kirkon paimenmuisto v. 1910.

U.I. Pyhäjärvi mainitaan ensikerran takalisto-kulmakuntana 1500-luvun loppupuoliskolla ja v. 1654 se tulee Vihdin (Vichtis) kappeliksi. Seutua kutsuttiin ennen Pahajärveksi ja kappelikin kantoi sitä nimeä aina vuoteen 1722. Toisinaan käytettiin myös Nyhkylä (Nyhkylä = Nyhkälä) nimeä seudun pääkylän mukaan.

Mistä nimi Pahajärvi seudulle on annettu, siitä ei ole, ainakaan vielä toistaiseksi, varmaa tietoa. Samantapaisia nimiä esiintyy Kirkon matrikkeleissa useampiakin. Esim. nykyinen Pyhämaa (Turun ja Porin läänissä) on aiemmin kutsuttu Pahamaaksi sen vuoksi, että sen asukkaat menneinä aikoina olivat harjoittaneet merellä merenkulkijoita vastaan merirosvouutta. Mahdollisesti on ”Pahajärvi” nimitykselle antaneet oikeutuksen samankaltaiset olosuhteet jotka saattoivat 1800-luvun alkupuolella Nurmijärven huonoon huutoon kautta maan (Nurmijärven rosvot) ja myöhemmin aiheuttivat Nurmijärvelle lisänimen ”Murhajärvi”.

Miten Pahajärvi sitten muuttuu Pyhäjärveksi, kertoo vanha kansantarina seuraavaa: ” - Sikalan (Siikala myöhemmin) torpassa asui vanha vaimo poikansa kanssa. Vaikka vaimo olikin köyhä, käytti hän poikaansa Turussa koulussa. Poika luki papiksi. Sikalan tienoo oli asumaton ja yksinäistä, mutta vaimo tahtoi kestää yksinäisyydenkin ikävän antaakseen pojalleen tilaisuuden päästä toiveittensa perille.

Oli joulu-aaton aamu. Vaimo odotti poikaansa kotiin ja läksi sakeasta lumipyrystä huolimatta häntä vastaan Vattolan päähän. Sikalaan johtava vähän kuljettu tie oli aivan umpea monipäiväisten lumipyryjen tähden. Vaimon matka edistyi sen vuoksi hitaasti. Useita kertoja oli hän jo tuupertumaisillaan lumeen, mutta toivo pian tapahtuvasta poikansa tapaamisesta eläytti ja antoi voimia hänelle. Kello 3 aikaan iltapäivällä alkoi hämärtää. Lumipyry yhä sakeni kun vaimo uupuneena viimein ehti laskeutumaan Tuorin törmältä Pahajärven jäälle. Täällä alkoi viimein uupumus voittaa vanhuksen vähäiset voimat. Hän kaatuili useita kertoja vaivalloisesti jälleen rämpien pystyyn. Lopulta kulki hän aivan ryömimällä eksyen lopulta vihdoinkin tuskin huomattavalta viitoittamattomalta talvitieltäkin. Voimat loppuivat ja vanhus jäi pyörtäneenä makaamaan lumihankeen. Poika teki paluuta Turusta. Ilta oli jo myöhä kun hän sivuutti Vattolan. Hän kehoitettiin jäämään kylään yöksi mutta hän päätti yön läpi kiirehtiä kotiin tietäen, että äiti-vanha häntä hartaasti odotti niukkoine joulu-ruokineen.

Jäällä eksyi hänkin tieltä. Vyötäröään myöten hangessa hän koetti umpimähkään ponnistella Tuoria kohden. Järven keskivaiheilla kompastui hän lumeen peittyneeseen esineeseen. Tunnukseltaan sitä huomasi hän sen uupuneeksi ihmiseksi. Hän kohotti jäykistyneen vanhuksen käsivarsilleen ja ihme – kuljettuaan viisi askelta löysi hän tien. Se elvytti hänen uupuneet voimansa, ja puolen tunnin kuluttua hän nousi taakkoineen Tuorin törmää ylös ja pyrki ensimmäiseen taloon sisälle. Vasta huoneessa huomasi hän, kenet oli pelastanut. Vanhus virkosi lyhyessä ajassa ja ystävällinen talonväki vietti Joulu-yönä juhlaa Pahajärven jäällä tapahtuneen ihmeen

kunniaksi. Ja siitä pitäin kutsuttiin järveä Pyhäjärveksi. - - ”

V. 1661 sai Pyhäjärvi oman kappalaisen. Kappalaisen palkasta tehty suostumus (ensimmäinen ja vanhin jälkimaailmalle säilynyt) 13.11.1796.

Nykyinen kirkko on rakennettu v. 1781. Korjattu 1872, lämmityslaitteet tehty (ensikerran) 1899. Urut tehty 6-äänii kertaisiksi B. A. Thulé v. 1873, laajentanut 13-äänikert. ja korjannut A. Jurva v. 1908. Kirkko sisältä uudistettu perinpohjaisesti pari vuotta takaperin. Alttaritaulut (”Vapahtaja on kutsumassa syntisiä luoksensa”) on maalannut S. A. Keinänen v 1885. (S. A. Keinänen, taidemaalari ja piirustuksen opettaja Helsingissä. Synt. 6.2. v. 1841. Maalannut alttaritaulun myös Joensuun (nyk. Polvijärven kirkossa) ja Jaalan kirkkoihin. Kirkkoa viimeksi korjattaessa hankittiin myös Münchenistä lasimaalaus kuorin perän ikkunaan, Esittää Vapahtajamme syntymää.

Pyhäjärven seurakunnan arkistossa säilyneet historialliset kirjat alkavat vltta 1723 ja rippikirjat vltta 1758.

Emäseurakunnaksi tuli pitäjä v. 1861, saaden oman kirkkoherran v. 1878. Seurakunnan väkiluku oli v. 1887, 3733 henkeä, v. 1905, 4583 henkeä ja v. 1923, 5213, osoittaasi säännöllistä lisääntymistä. Viime uutena vuotena 5306 henk.

1800-luvulla toimivat pappeina Pyhäjärvellä seuraavat hengenmiehet.

Kirkkoherrat.

Vv. 1879-88 Anders Adrian Candolin. Synt. 15.12.1828 Liedossa. Tullut ylioppilaaksi Helsingissä 15.2.1851. Vihitty papiksi 15.11.1854. Kontrahtirovastiksi Raaseporin itäiseen rovastikuntaan 8.5.1890. Kuoli 7.3.1901.

Vv. 1889-98 Frans Oskar Blomqvist. Synt. 11.8.1849 Turussa. Tuli yliopp. 11.2.1870. Vihitty papiksi 8.7.1873. Rovasti 30.12.1899.

Vv. 1899-1906 Aadolf Valfrid Sjöblom. Synt. 29.5.1857 Uudessakaupungissa. Tuli ylioppilaaksi 27.5.1880. Vihittiin papiksi 24.6.1884. Lääninrovasti Hollolassa 1.5.1915. Vv. 1892-94 toimitti ”Paimen Ääniä” ja kirjoitellut sekä hengellisiin että valtiollisiin lehtiin.

V. 1907- nykyinen kirkkoherra, rovasti Kustaa Varmavuori. Synt. 6.1.1862 Luhangassa. Tullut ylioppilaaksi 9.6.1883. Vihitty papiksi 8.1.1887.

”Pyhäjärven seurakunnan arkistossa säilyneet historialliset kirjat alkavat vltta 1723 ja rippikirjat vltta 1758.”

Suorittanut past. tutk. 19.1.1891. Merimiesläh. siirtolaispappi Pohj. Amerikassa 1.2.1899. Lohjan rovastik.. lääninrovastina 8.6.1911-1.5.1926. Julkaissut 1895 ”Kehoitus-sanasia Davidin psalmien käyttämiseen”. ”Saulus Tarssolainen”. ”Omista työmaista hengell. vainiolla”. Esiintyy kynänkäyttäjänä hengellisten letien palstoilla, suorittanut käännöksiä vieraista kielistä.

Kappalaiset.

Vv. 1803-1807 Anders Lexen. Synt. 13.11.1762.

Vihitty papiksi 30.11.1789. Kuoli 25.6.1830.

Vv. 1807-1812 Johan Malin. Synt. 6.2.1766. Vihitty papiksi 23.3.1791. Kuoli 10.11.1833.

Vv. 1812-1814 Abraham Matenius. Synt. 1768.

Vihitty papiksi 8.7.1796. Kuoli 10.12.1819.

Vv. 1815-1829 Erik Villstedt. Synt. 30.3.1778. Vihitty papiksi 15.7.1803. Kuoli 6.1.1829 Pyhäjärvellä.

Vv. 1832-1848 Gustaf Forselius. Synt. 9.7.1793. Vihitty papiksi 8.12.1813. Kuoli 18.10.1867.

Vv. 1849-1877 Matias Hellstén. (Virka lakkautettu 1877). Synt. 26.6.1814. Vihitty papiksi 14.6.1837. Kuoli 21.12.1889 Hämeenkyrössä.

Ylimääräiset papit.

1799-1803 Anders Henrik Schaeffer.

1814-1815 Johan Tulander.

1829-1932 Johan Fredrik Hildén.

1877-1879 Ivar Markus Tallgrén.

1879 Johan Gustaf Alfred Helenius.

1888-1889 Artur Eliel Candolin.

1898-1899 Johan Oskar Levänen.

1902 Carl Isidorus Lundberg.

1903-1904 Väinö Robert Konstantin Helle.

1904 Oskar Vilhelm Ekman.

1906-1907 Kustaa Sahlberg (Varmavuori).

Loppulause.

Kohdakkoin tulemme julkaisemaan laajemmalti ja yksityiskohtaisemmin Pyhäjärven historiikkaa sikäli kuin olemme tilaisuudessa tutkimaan arkistojen ja saamaan henkilökohtaisia muistitietoja.

T. W. Paavonkallio.

Pienet puodit ja nyrkkipajat

Maisemien, julkisten rakennusten ja asuintalojen lisäksi maisemaa muokkaavat erilaiset tehdasrakennukset ja yritysten liikehuoneistot. Joukossa on myös pieniä käsityöläisten ns. nyrkkipajoja, jotka eivät välttämättä näy katukuvassa. Niissä on asioitava voidakseen tutustua niiden toimintaan.

Karkkilassakin on aikaisemmin ollut mielenkiintoisia ammatinharjoittajia.

Isäni isällä Einari Laaksolla oli 1940- ja 1950-luvulla nahkurinliike Jokiväärässä Tuorilassa Saava-joen varrella. Ennen liikkeen perustamista Einari asui Lopen Läyliäisissä. Hän päätti muuttaa Karkkilaan ja perustaa yrityksen, koska karvarin töihin sopiva paikka oli myynnissä – työssä tarvittiin paljon vettä ja pajua parkkiin, niinpä tontti piti löytää vesistön läheltä. Einari oli kuullut, että Jokiväärässä olisi sopiva paikka. Einarin “kaveri” sattui olemaan matkalla Karkkilaan asioille. Niin sovittiin, että “kaveri” käy samalla tekemässä kau-

Entinen Karl Einar Pisto eli Einari Laakso, kuten hän itse itseään kutsui, seisomassa nahkurinliikkeen edustalla.

pat. “Kaveri” palasi matkalta ja Einari kysyi: “Teitkö kaupat?” Siihen “kaveri” vastasi, että kaupat on tehty ja tontti on nyt hänen. Einari joutui ostamaan Taniaksen paikan, joka oli kalliimpi ja paikkakin oli nahkurin tarkoituksiin huonompi.

Nahkurin verstaasta on jäljellä enää vähän kivi-jalkaa suon laidassa, iso asiakas/tilauskirja, muutama kaninnahka, parkitsemisresepti ja valokuvia, mutta ehkä jollain on vielä jäljellä muisto isosta äijästä, parkitsemislietteen hajusta tai lämpöisistä rukkasista, joita nahoista tehtiin.

Itse tiedän, että vanhempieni pitämästä leipomoliikkeestä (sitä ennen Heinonen/ Aimo) on monella nostalgisia muistoja, nyt myös minulla. Leipomon lähellä Lehtolankadulla työskenteli suutari Siilin. Hän harrasti myös tuohiesineiden tekoa. Ja sauhuttelua... Pystyn muistamaan vain ahtaan, suutarin välineistöä pursuavan tumman tilan ja vanhan miehen, mutta jännittävä ilmapiiri on painunut mieleeni mukavana muistona.

Ns. Aron talon kellarissa toimi Hakalan hedelmäkauppa, missä mammani Elma Kärkkään kanssa kävin ostoksilla torilla käynnin jälkeen. Hedelmä- ja vihanneslajeja oli varmasti vähemmän kuin tämän päivän marketeissa, mutta tunnelma oli

Tuleva leipuri Matti Laakso ja isoveljensä Raimo isänsä parkitsemisessa karvakauluksissa 1940-luvulla.

Matti Joensuu ja kellosepän työkalut.

ystävällinen ja appelsiinit varmasti makeampia kuin tänään! Toiselle puolella Aron taloa toimi 1980-luvulla Silvennoisen askartelu- ja harrastusliike. Oli vaikea kuvitella, kuinka niin pieneen kellaritilaan oli saatu mahtumaan niin paljon tavaraa. Siellä olivat myös kauneimmat ja isoimmat kultakalat, mitä olen nähnyt.

Monia muitakin olisi mukana muistella, mutta nyt arkipäivään ja yhteen yhden miehen pajaan, joka sekkin on pian historiaa.

Sain äitini ystävältä seinäkellon viime vuosisadan alkukymmeniltä. Sen "veto" oli loppunut, mutta jotenkinhan se olisi kuntoon saatava. Sattuinkin törmäämään entiseen luokkakaveriini Tuomoon ja muistin, että hänen isänsä ainakin joskus korjaili kelloja. Tuomon isä Matti oli jo oikeastaan eläkkeellä, mutta hän korjaili kelloja vielä jonkin verran. Tuomo soitti isälleen, ja sain kiikuttaa kelloni Värjörinkadulle.

Tässä Matin tarinaa...

Matti Joensuu on Etelä-Pohjanmaan poikia Alajärveltä. Hän oli ensin kaksi ja puoli vuotta meijerialan harjoittelijana Kurikassa tarkoitukseen koulututtua alalle. 1950-60-luvun vaihteessa alalle oli tunkua ja kouluun päästäkseen olisi pitänyt odottaa vielä lisävuosi. Tällöin sattuma puuttui peliin. Helsingin Sanomissa oli ilmoitus, jolla haettiin oppilaita kelloseppäkouluun Tapiolaan. Matti oli tuolloin 26-vuotias. Hakukokeissa kävi ilmi, että hän oli alalle sopiva. Myös Matin isä oli ollut taitava kädentaidoiltaan, hyvä piirtäjä ja toiminnut mm. kaivertajana.

Matti Joensuun opinnot alkoivat 10.1.1961 ja kestivät kolme vuotta. Opintojen päättyessä Matti oli toinen kahdesta stipendinsaaajasta, jotka palkittiin hyvin suoritetusta koulutyöstä. Matilla on yhä muistona kolme kelloa, jotka koulussa tehtiin. Ne ovat vaikeusasteeltaan erilaisia.

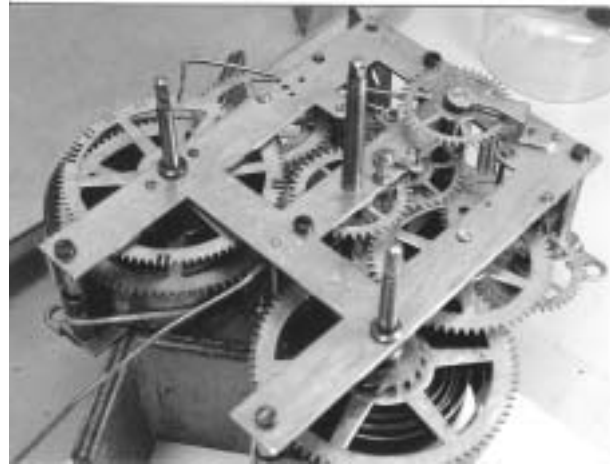
Vaimokin oli löytynyt kainaloon matkan varrella, pari vihittiin vuonna 1960. Aini oli Harlusta Karjalasta Sortavalan kupeesta ja Karkkilaan elämä toi vuonna 1957. Aini oli suorittanut kansakoulunopettajan tutkinnon ja toimi Nyhkälän koulussa mm. luokanopettajana ja maantiedon ja biologian opettajana eläkeikään asti. Vuonna 1962 syntyi ensimmäinen lapsi Tiina ja vuonna 1967 toinen, Tuomo.

Kelloseppäkoulun käyminen ei vielä riittänyt, vaan Matti Joensuun oli oltava työharjoittelussa vuosi ennen lopputodistuksen saamista. Se tapahtui Hämeenlinnassa. Sen jälkeen hän työskenteli puolitoista vuotta Forssassa, kunnes osoittautui viisaammaksi ostaa omat työkalut ja alkaa työkennellä kotona.

Perhe asui ns. kanttori Soimelan talossa Korvenkadulla, mistä muutettiin vuonna 1973 Värjärinkadulle. Töitä Matti teki 27 vuotta forssalaiseen kultasepän liikkeeseen ja 20 vuotta Karkkilan Aito-Kultaan.

1970-luvulla alkoi muutosten aika. Kellot muuttuivat mekaanisista nykyisiin kvartsikelloihin. Piti kouluttautua lisää. Työn hyviä puolia oli vapaa työaika ja lyhyt työmatka, joten Matti harrastaa pyöräilyä, kuten myös Aini. Isäntä on kuulemma niin hyvässä vedossa, että retket on poljettava erikseen. Yhdessä harrastetaan sitten mökkeilyä ja kirkkokuorossa on tullut laulettua jo kahdeksan vuotta.

Vuonna 1994 Matti Joensuu täytti 60 vuotta. Loppuvuosina hän on korjannut enimmäkseen seinäkelloja.

Amerikkalainen lyönnillisen kellon koneisto 1800-luvun loppupuolelta.

Uudet tuulet puhaltava. Ensi kesänä odottaa uusi koti, jonne työpöytä ei kuulemma enää seuraa mukana. Sen isäntä sanoa tokaisi ja emäntä taisi huokaista!

Kaikki loppuu aikanaan. Nyt työllistävät pappaa Tuomon lapset, poika ja kaksi tyttöä. Näin on yksi "nyrkkipaja" siirtymässä historiaan, mutta Matin korjaamat kellot raksuttavat vielä kymmeniä vuosia seinillämme muistuttaen ahkerista ja taitavista käsistä.

Oma kelloni löi juuri neljä kertaa. Enpä enää haluaisi luopua siitä. Se tuo ihanan rauhallisen ilmapiirin muun melun keskelle ja jaksottaa hiljaisuutta.

Teksti: Henna Mitrinen

Kuvat: Henna Mitrinen ja Hennan albumista

Matti Joensuu ja korjattuja kelloja.

Sata vuotta karkkilalaista kirjakauppaa

Kirjakauppatoiminnalla on Karkkilassa ollut juhluvuosi, sillä kirjakaupan perustamisesta tuli kulu-neeksi tasan sata vuotta.

Kirjakauppatoiminta alkoi Karkkilassa 1907, kun Otto Rikhard Syrjänen sai kirjakauppaoikeudet Suomen Kustannusyhdistykseltä. Suunnilleen nykyisten Pappilan portaiden kohdalla sijainneessa Syrjäsen kaupassa Helsingintien varrella saattoi kirjojen ohella ostaa maitoa ja muita maataloustuotteita. Opettajana toiminut Otto Rikhard Syrjänen tiesi ja tunsu koulun tarpeet niin kirjojen kuin muidenkin opiskelutarvikkeiden suhteen, joten kauppiaanakin toimineen monitoimimiehen oli yksinkertaisinta hankkia kirjakauppaoikeudet, jotta koulukin saisi helposti kaiken tarvitsemansa.

Kirjakauppaa Syrjäsen jälkeen ryhtyi jatkamaan Kalevi Pispala, joka perusti Karkkilan Kirjakauppa Oy:n 1930-luvulla. Pispalan aikakaudella karkkilalaisen kirjakauppatoiminnan perusta vain vankistui, sillä Kalevi Pispala rakennutti 1950-luvulla kirjakaupalle omat toimitilat Huhdintielle, missä kirjakauppa yhä vieläkin toimii. Juuri tuolta ajalta on peräisin kirjakaupassa vieläkin oleva upea koko seinän mittainen ja korkuinen umpipuinen kirjahylly.

1970-luvun alussa kirjakauppa siirtyi Kaarina ja Orvo Mäkelän hoidettavaksi. Edeltäjiensä tavoin hekin suhtautuivat kirjakauppatoimintaan pitkäjänteisesti ja Karkkilan neljäs kirjakauppias sai

Kirjakaupan seinustalla ovat yhä alkuperäiset vankat puuhyllyt. Kuva: Marja Holli.

aloittaa työnsä vasta vuoden 2007 alusta, kun toiminta siirtyi Lukutoukan Kirjakaupalle, jonka kirjakauppiaina toimii Heikki Savola.

Lukutoukan Kirjakauppa jatkaa nyt sata vuotta jatkuneita karkkilalaisia kirjakauppaperinteitä. Tiettävästi mikään muu kirjakauppa Suomessa ei ole näin pitkään toiminut kauppakettujen ulkopuolella itsenäisenä yleisenä kirjakauppana. Vanhempiaakin kirjakauppoja Suomessa toimii, mutta ne ovat ennemmin tai myöhemmin siirtyneet jonkin ketjun jäseneksi.

Lukutoukan Kirjakauppa kehittää kirjakauppatoimintaansa aikansa vaatimusten mukaisesti, kuten kaikki edeltävätkin karkkilalaiset kirjakauppiat ovat tehneet. Juhluvuoden kunniaksi Lukutoukka on mm. avannut ostospaikan internetiin, joten kirjakauppa on nyt avoinna aina ja kaikkialla.

Satavuotiaita perinteitä Lukutoukka vaalii luomalla kirjakauppaan yhä enemmän vanhan ajan tunnelmaa – juuri sitä tunnelmaa ajalta, jolloin hyvät tarinat olivat parasta ajanvietettä ja päivän tapahtumat kirjoitettiin käsin päiväkirjaan ja päiväkirja talletettiin kirjoituspöydän laatikossa sukupolvelta toiselle, eikä blogiin internetiin amerikkalaiselle serverille.

Heikki Savola

Hyvästi Luke, tervetuloa Ykkösakseli

Fagerkullayhdistys on ollut aktiivinen Luke-toimija ja tuottanut tietoa korjausrakentamisesta ja perinnekasveista.

Karkkilan Kotiseutuyhdistys kuuluu niihin paikallisiin toimijoihin, jotka ovat saaneet rahoitusta hankkeisiinsa Länsi-Uudenmaan Kehitys ry:ltä. Nyt Luken kuusivuotinen taival on päättynyt ja tilalle on astunut Ykkösakseli.

Luken toimintakausi päättyi hankemessuihin ja seminaariin, jotka järjestettiin syyskuun lopulla Karkkilasalissa. Yläaulassa oli lisäksi parin viikon ajan näyttely Luken rahoittamista hankkeista. Karkkilan jälkeen näyttely matkasi vielä Vihtiin ja Lohjalle.

Toimintakaudella 2000-2006 Luke oli rahoittamassa kaikkiaan 60 hanketta yhteensä 1,73 miljoonalla eurolla.

Karkkilassa oli useita toimijoita, jotka saivat hankkeisiinsa Luken rahoitusta. Kärkeen nousi Karkkilan Kotiseutuyhdistys, joka sai rahoitusta peräti kolmeen hankkeeseen, niistä ensimmäinen oli multimedia Viisi vuodenaikaa, josta esitettiinkin osa päätösseminaarin ohjelman alkajaisiksi. Viisi vuodenaikaa esitteli Karkkilan luontoa Risto Nurmen valokuvoin ja musiikin voimin. Lisänä olivat Marja Hollin pienet runot. Multimedian oli tehnyt Marja Holli, joka oli mukana myös kahdessa muussa Luken rahoittamassa hankkeessa, toimittamassa Alimmaisten ja Järvenpään kyläkirjoja.

Myös Fagerkullayhdistys oli aktiivinen Luken käyttäjä. Luken rahoituksella saatiin Fagerkullan, Vanhankylän ja Haukkamäen asukkaita palvelemaan perinnekasvitarha Akileija. Kasvitarha on osa Fagerkullayhdistyksen korjaus- ja puutarhahanketta, jonka turvin pyritään turvaamaan suojeltujen rakennusten ja puutarhojen säilyminen.

Luoteis-Uusimaan tanssiyhdistys Vinha teki Luken turvin aivan rahoituskauden lopulla yhteistyö- ja tilaselvityksen. Siikalalan pienviljelijäyhdistys oli liikkeellä jo kauden alussa Siivu-projektillaan, jossa kunnostettiin vanha viljamakasiini ja hankittiin lainakoneita. Vaskijärvellä kunnostettiin aitta ja ainakin kolmessa kylässä tehtiin kyläsuunnitelma, joten rahoituskaudella oltiin myös Karkkilassa aktiivisia.

Luken alue käsitti vain kolme kuntaa, Karkkilan, Vihdin ja Lohjan. Nyt toimintaryhmyötä jatketaan Ykkösakselin merkeissä. Mukana on kaikkiaan 14 kuntaa aina Saloa myöten. Maaseudun kehittämishankkeita rahoitetaan samaan tyyliin kuin ennenkin. Rahoitusta voi saada yleiseen ja elinkeinolliseen kehittämiseen, koulutukseen tai yhteisöllisiin investointeihin. Kehittämishankkeella yhdistykset voivat lähteä parantamaan kylän palveluja tai kehittää uusia tapahtumia, lisätä matkailua tai ylipäättään kohentaa yhteisöllistä toimintaa.

Marja Holli

Ennätysmäärä mukana Haukkamäki-tapahtumassa

*Hilkka Kauppilan
töissä hehkuvat
useimmiten orvokit.*

Menneen kesän suosituin vihkipäivä oli lauantaina 7.7. eli 070707. Kaikki sentään eivät olleet häissä, sillä myös yhdenteentoista Haukkamäki-tapahtumaan riitti osanottajia ennätyselliset 80 henkeä. Keskimäärin mukana on ollut 60 henkeä.

Haukkamäki-tapahtuman järjestelyistä huolehtinut Raili Kataisto oli yhdennentoista tapaamisen kunniaksi järjestänyt Pakariin valokuvanäyttelyyn, johon oli koottu valokuvia menneiltä kerroilta. Kuvista välittyivät tapaamisten iloiset ja joskus hieman haikeatkin tunnelmat.

Haikeutta oli ilmassa tälläkin kertaa, sillä tervetulo puheessaan Raili Kataisto muisteli kahta kuulleen vuoden aikana poismennyttä, jotka olivat olleet innolla mukana Haukkamäki-tapahtumissa ja sen järjestelyissä. Nämä muistoihin siirtyneet olivat Tuula Sarvi ja Hannu Ilmanen.

Eivät Haukkamäki-tapahtumat tähän loppu, ensi kesänä tavataan taas. Tuolloin onkin ohjelmassa jotain uutta. Haukkamäen koulu on syksystä asti päässyt toimimaan uusituissa tiloissa, ja koulun entiset oppilaat pääsevät ensi kesän kohtaamisessa katsomaan, millaista koululla nykyään on.

Tällä kertaa tapahtumassa oli mukana myös koulun entinen opettaja Raili Paju, joka oli puhu-

massa Hilkka Kuoppalan taideteoksista. Hilkka Kuoppala teki elämäntyönsä Högforsin tehtaalla, mutta vapaa-aikansa hän antoi tekstiilitehtäville. Hän lukuisissa töissään hehkuvat kukat kauniina ja elävinä. Useimmin kankaalle pääsivät orvokit, ehkä siksi, että Orvokki oli Hilkka Kuoppalan toinen nimi. Taiteilija Hilkka Kuoppalan (o.s. Kotkaharju) elämä päättyi vaikean sairauden murtaamana 28.9.2007. Hän oli syntynyt Nummella 20.3.1923.

Haukkamäki-tapahtumassa syntyi ajatus, että taulujen tulisi jatkossakin näkyä julkisissa tiloissa, etenkin Haukkamäen koulussa. Kotiseutuyhdistys on hankkeessa mukana niin, että taulujen hankinnasta innostuneet voivat antaa osuutensa yhdistyksen tilille 529728-48319. Pankkisiirtoon merkitään "Hilkka Kuoppala", jotta varat suuntautuvat oikeaan kohteeseen. Varojen hankinta on käynnissä lehden ilmestymisestä 23.2.2008 asti. Mikäli varoja kertyy enemmän kuin taulujen hankintaan tarvitaan, on suunniteltu, että loput varat käytettäisiin nuorten taide stipendien jakamiseen.

Hilkka Kauppilan muistonäyttely järjestetään Karkkilan kirjastossa helmikuussa, 11.2.-23.2. Näyttelyssä kävijät voivat osallistua kauneimpien töiden valintaan.

Marja Holli

Aurinkoisella retkellä Haavistoon tutustumassa

Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen kesän kotiseutu-
retki suuntautui tällä kertaa Haavistoon. Aurin-
kokin oli sitä mieltä, että tällaiselle retkelle kan-
nattaa osallistua.

Haavisto on täynnä hämmästyttäviä asioita. Osa
niistä nähtiin ja koettiin yhdistyksen kesäretkellä,
jolla suunnattiin Matti Mäen kotimuseoon sekä
Kosken tilalle. Lisäksi tavattiin Villa Dorothean
emäntä ja Sotaratsun yrittäjä ratsuineen.

Matti Mäki, joka jo koulupoikana kokosi oman
kotimuseon, kuuluu kotiseutuyhdistyksen halli-
tukseen. Vuoden kotiseutunuoreksi muutama
vuosi sitten valittu Matti on kiinnostunut sukun-
sa historiasta. Eipä olekaan ihme, että hän on
saanut koottua museoonsa paljon mielenkiintoista
nähtävää, joka kertoo oman suvun lisäksi ylipää-
tään maatalouden muutoksesta. Matti oli itse esi-
telemässä museotaan ja toivottamassa retkeläiset
tervetulleiksi.

*Matti Mäki toivotti tervetulleeksi museoon. Etu-
alalla retkelle osallistuneet Terttu Kolehmainen
ja Ritva Puro.*

Henna Mitrunen ihailemassa museon kokoelmia.

Kahvitauko Kosken pihalla.

*Kosken tilalla pääsi maistamaan kesän marja-
satoa.*

Museon esineistöä.

Pekka Wikberg pubumassa retkeläisille.

Mielenkiintoinen historia on myös Kosken tilalla, jossa retkeläiset pääsivät nauttimaan auringonpaisteen lisäksi maittavat kahvit.

Kuvat kertovat parhaiten päivän tunnelmista ja tapahtumista.

Kuvat ja teksti: Jubani Holli

Museon esineistöä.

Sotaratsu-yritystä vetävä Kitti Kumpulainen saapui paikalle ratsuineen.

Perinteinen riukuaita

Kuvan aita on nykyaikainen versio riukuaidasta. Vitjaksien sijaan siinä on käytetty kolmen ja neljän tuuman nauvoja.

Ennen vanhaan aitoja tarvittiin ensisijaisesti pitämään laiduntavat eläimet pois pelloilta ja niityiltä. Aitaan liittyvät nimitykset vaihtelevat murre- ja perinnealueittain. Riukuaitojakin on varmaan kymmentä eri tyyppiä. Niitä on pystympiä ja kaltevampia, harvempia ja tiheämpiä, kalliolla ja muulla maaperällä. Pohjois-Savossa riu'ut olivat sopivan tiheässä, kun jänis ei päässyt läpi. Pohjanmaalla aidat on kuulemma tehty niin tihäiksi ja korkiaksi, etteivät itikat päässeet yli eivätkä läpi. Lapissakin olisi varmasti sellaisella aidalla kysyntää, joskin kannattaa muistaa, että Pohjanmaalla nimitettiin lehmiä itikoiksi.

Riukuaitojen tekoprosessi on varsin pitkä, haasteellinen ja antoisa. Perinteiset riukuaidan tekemisessä on kolme osaa: seipäät eli tolpat, aidaspuut eli riu'ut ja siteet eli vitsakset. Tai niin kuin on sanottu: "Kolminaiset ovat aidanpanijan tarpeet: aidakset, seipäät ja vitsakset." Suosituin aidaspuu on ollut kuusi. Mäntyä ei ole pidetty yhtä kestäväenä. Haapa tiedettiin pitkäikäiseksi mutta levottomaksi, jos sitä käytettiin, tuli vitsakset kiristää erityisen vahvasti. Koivusta sai vain lyhytaikaisia aitoja. Erinomainen aidaspuu on tiheässä, varjoisassa metsässä kasvanut vähäoksinen puu. Se on valonpuutteen vuoksi pitkä, suora ja suhteellisen ohut.

Aidaspuiden käsittelyssä on erilaisia vaihtoehtoja. Jos ei halua halkaista puuta, kannattaa valita tarpeeksi ohuita rankoja. Ranteenpaksuisia ei tarvitse halkaista, vaan ne voi käyttää sinällään. Ne kannattaa kuitenkin kuoria tai ainakin aisata. Aisaamisessa puun sivulta poistetaan kuorta kuorimaraudalla tai puun kylkeen vedetään pitkittäinen raita jollakin terävällä. Kun puu kuivuu, karisee kuori pois eikä jää mädättämään puuta. Ulkonäöltään siistimpi aita tulee, kun kuori otetaan kokonaan pois kuorima- eli vuoluraudalla. Käytännön

työtä tulee tällöin myös huomattavasti lisää. Kuorinnassa kannattaa käyttää telinettä, jossa saa työskennellä selkä suorana. Yksinkertainen teline on laittaa kaksi riukua X-muotoon ja pönkä taakse tukevoittamaan. Telineen voi tehdä myös laudasta kahden A-pukin päälle. Kuoriminen kannattaa tehdä heti tuoreelle vasta kaadetulle puulle, tällöin se lähtee helposti pois. Oma havaintoni on, että kymmenessäkin päivässä kuori on jo kovemmin kiinni. Aidaspuut voidaan myös halkaista eli puolittaa eli halota eli särkeä. Kun halkaistun puolen sitoo tolppia päin, aidan käyttöikä pitelee. Itse halkaisu tulisi tehdä heti kaatamisen jälkeen tai sitten, kun puu on kunnolla kuivunut. Myös nykyajan kiilakirves on kätevä. Kerrotaan, että oksaton ja suora puu halkeaa taitavalta parilla lyönnillä. Kierojen riukujen halkaiseminen on työlästä ja siinä on vaarana hermojen menetyt. On sanottu, että suorasyisen puun oksat pistävät suoraan ulos rungosta, mutta jos oksat riippuvat alaspäin tai ovat koholla, on puuaines kiero. Lausunnon todenperäisyyteen en osaa ottaa kantaa.

Sitten tarvitaan tietenkin tolppia, joita myös seipäiksi kutsutaan. Näitä on kahdenlaisia. Varsinaisia aidanseipäitä sekä tukiseipäitä, joita on sanottu myös varokkaiksi, vinoreivuksi ja

pönkäksi. Tolpaksi käy aidaspuuta pienempi ja hennempi puu. Se kaadetaan, karsitaan, aisataan tai kuoritaan ja teroitetaan. Tolppien teroitus käy helpoiten kirveellä pöllin päällä. Riukutolppien maan alle tulevia osia voi polttaa/hiillostaa pinnasta, jolloin ne kestävät kauemmin. Tervaakin on sivelty suoja-aineeksi. Maahan upottamisen voi suorittaa vaikkapa seuraavalla tavalla: Toinen tolppa upotetaan maahan metallisessa tolppajalassa ja toinen survotaan syvälle. Yhdistelmä on tukeva ja ilmeisesti pitkäikäinen.

Tämän jälkeen päästään vitjaksiin eli vitsaksiin, ja sanonta kuuluu: "Vitsaspuun valinnassa on kuusta kuuleminen." Pajua ja koivuakin on käytetty, mutta ei ole kuusen voittanutta. Täten vitjaksena käytetään noin metrin-puolentoista mittaista pikkukuusta, tyvi voi olla jopa tuuman paksuinen. Kuuset kannattaa poimia keväällä, silloin niiden ominaisuudet vitsaksiksi ovat ilmeisesti parhaimmillaan. Ennen saatettiin käyttää isojen kuusien alimpia oksia, jos sopivia joutilaita taimia ei ollut saatavilla. Vitjaskuusi halkaistaan eli jaetaan käsivoimin ja tuoreena, puukkoa voi käyttää apuna. Halkaisu aloitetaan kuusen latvasta ja vedetään aina loppuun saakka. Keskilinjan säilyttäminen on oleellista, jotta saadaan tasavahvat vitsakset. Jos vitjas alkaa haljeta toispuolisesti, taivuta sitä puolta voimakkaammin, johon halkeama hivuttautuu. Latvaan jätetään muutama oksa, ne helpottavat sitomisen aloittamista ja toimivat jarruna, kun vitjas on paikoillaan. Vitjakset säilytetään vedessä, ennen vanhaan ne laitettiin puroon tai ojaan odottamaan aidan pystytystä, näin ne eivät kuivuneet. Vitjaksia tarvitaan paljon, koska kuhunkin seiväspariin sidotaan vähintään kolme vitjasta. Jos haluaa soveltaa nykyaikaa perinteisiin, niin vitjakset voi korvata nauloilla tai ruuveilla, jopa rautalangalla. Nauvoja käytettäessä täytyy varoa, että puu ei halkea.

Riukuaidan pystytys

Yleensä pyritään siihen, että aita on suhteellisen suora. Tolppien paikat katsotaan esimerkiksi luotilangan avulla tai suoralla riu'ulla. Rantakangella lyödään tolppareikä maahan, reikien väli on reilu metri. Vitjaksia käytettäessä pystyseipäät juntataan syvälle maahan pareittain siten, että aidas mahtuu juuri ja juuri väliin. Vitjasten taipumisominaisuuksia voi parantaa laittamalla ne kiehuvaan veteen 15-30 minuutiksi. Silloin ne ovat

taipuvia kuin narut ja ne on siten helppo kiinnittää tolppiin. Olen kuullut, että jollakulla on itse tehty höyrystin, joka korvaa keittämisen. Vitjakset jäykistyvät nopeasti, joten lonnimiseen ei jää aikaa, vaan on toimittava ripeästi. Hyvä sääntö on, että lämpimänä sidottu vitjas on paras. Vitjasta sidottaessa on pystyvuuta puskettava hartialla toista seivästä kohti. Sitominen aloitetaan vitjaksen latvasta. Vitjakset sidotaan 8-muotoon, vitsa tai valtaa kolme-neljä kertaa seipäiden ympäri ja viimeisin tupsu kiepautetaan sen oman varren ympäri, se estää solmun irtoamisen. Vitjas on kiristettävä lujaa. Onneksi se kiristyy vielä omia aikojaan, sillä kuivuessaan vitjas lyhenee myös pituus-suunnassa.

Nauvoja tai ruuveja käytettäessä voi ensin asentaa pystyyn yhden tolpparivistön, johon aidaspuut kiinnitetään, ja sitten tolppapari viereen. Riukuaidan tolppien yläosat voi jättää pitkiksi tai lyhentää. Joskus näkee toisen lyhyenä ja toisen pitkänä. Olen kuullut, että ennen sillä oli merkitys. Se tolppa, joka oli lähempänä kotitaloa, lyhennettiin.

Hyvä riukuaita kestää ainakin 20 vuotta ja riukuja uusimalla paljon pidempään.

Eräs 1800-luvun puolella syntynyt mies sanoi aikoinaan: "Haapaanen airas ja katajaanen seiväs kestää ihmisen iän." Toisen sanonnan mukaan ei maailmasta lujempaa löydy, kun on katajainen seiväs, kuusinen vittas ja haapanen aidas. Puumaiset katajathan ovat nykylainsäädännössä rauhoitettuja eikä niitä runsaasti enää löydykään. Arvioisin, että kestävin korvike katajalle olisi lehtikuusi, jota alkaa olla entistä paremmin saatavilla.

Mitenkäs se sanonta menikään, kun toinen puhuu aidasta ja toinen aidan seipästä. Itselläni on kokemusta riukuaidan teosta hyvin vähän, muutama kymmenen metriä, ja sekin naulaamalla. Olen siis joutunut turvautumaan toisen käden tietoihin. Mahdolliset tarkennukset, korjaukset ja muut aiheeseen liittyvät jutut ovat tervetulleita seuraavaan lehteen. Riukuaidan pystytys on ihanteellisinta tehdä talkoilla. Porukkaa saa olla paljon, ja silti jokaiselle riittää tekemistä.

*Teksti ja kuva:
Raine Klemola*

Kirjastossa tapahtui pitkin syksyä

Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen toiminta näkyi pitkin syksyä monella tavalla Karkkilan kirjastossa. Syyskuussa vietettiin jo perinteeksi muodostunutta sukututkimusviikkoa, jonka aikana kaikki sukututkimuksesta ja tutkimuksen aloittamisesta kiinnostuneet saattoivat käydä neuvoja hakemassa. Neuvontaa oli tuttuun tapaan antamassa Juhani Holli. Kävijöitä riitti tälläkin kertaa runsaasti, moni poikkesi useammankin kerran, toiset viipyivät kerralla useamman tunnin.

Lokakuun lopulla eli lauantaina 27.10. oli kansainvälinen nallekarhun päivä. Sen kunniaksi järjestettiin kirjaston satuhuoneeseen somisteeksi ja leikkikavereiksi nalleja. Lapset saivat pitkin päivää kuulla nalleaiheisia satuja, joita lukemassa kävivät Anneli Alapeuso, Raija Koivisto, Raili Kataisto, Juulia Tuononen ja Minea Mitrunen. Karkkilan kuvataidekoulun oppilaat olivat tuunanneet nalleja nykyajan malliin.

Marraskuussa oli kirjaston näyttelyhuone jälleen Kotiseutuyhdistyksen käytössä. Tällä kertaa asi-

Raili Kataisto oli yksi nallepäivän sadunkertojista. Kirjastossa kuvasi Juhani Holli.

alla oli yhdistyksen keräilyjaosto, joka järjesti Karkkila-aiheisten postikorttien näyttelyn. Keräilyjaosto oli pitkin syksyä etsinyt ja hankkinut eri puolilta postikortteja, joten joukkoon oli saatu myös harvemmin nähtyjä kortteja.

Marja Holli

Kirjaston näyttelytilassa on päässyt tutustumaan myös Karkkila-aiheisiin postikortteihin. Karkkila-aiheisia postikortteja on yllättävän paljon, tämä on yksi vanhimmista.

Raudanhehkuista rytmiä

Karkkilassa on ollut useita mieliin painuneita tanssiorkestereita, joiden tahdittamina niin monet ovat saaneet kokea tangon taikaa ja jenkan jytettä. Nyt Karkkilan Kotiseutuyhdistys tarjoaa muistikuville vahvistusta, sillä sopivasti joulun alla ja lahjapaketteihin käärittäväksi ilmestynyt yhdistyksen julkaisusarjaan kuuluva aiheeseen liittyvä teos.

Kyösti Suonoja on kirjoittanut teoksen Raudanhehkuista rytmiä, johon hän on koonnut tarkkaa tietoa Karkkilan tanssiorkestereista 1920-luvulta aina 1960-luvulle saakka. Kirjassa on myös runsaasti valokuvia, jotka auttavat tuntemaan jälleen ne tuhannet tunteet, joita orkesterien myötä on koettu niin Liimamäessä, Pohjanpirtillä kuin monella muullakin tanssipaikalla.

Teoksen Raudanhehkuista rytmiä hinta on 25 euroa.

Marja Holli

Jäsenlehti saa uuden päätoimittajan

Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen jäsenlehden päätoimittaja vaihtuu. Jatkossa lehteä toimittaa Virpi Lepistö, jonka yhteystiedot löytyvät lehden sivulta 2. Jäsen- ja osoiteasioissa kääntyy jatkossakin Pekka Wikbergin puoleen.

Virpi Lepistö on ammatiltaan toimittaja, joka tunnetaan paikkakunnalla työssä lisäksi muun muassa näyttelijänä. Hänellä oli mittava rooli Niskavuoren naisissa, jota Karkkilan Työväen Näyttämö esitti viime kesänä Fagerkullan kesäteatterissa. Virpi esitti näytelmässä opettajatar Ilo-

Jäsenlehden uusi päätoimittaja Virpi Lepistö.

na Ahlgrenia, joka sai Niskavuoren Aarnen pään pyörälle. Kahdeksan vuotta Karkkilassa asunut Virpi oli mukana myös syksyn Eilen, tänään, huomenna –tapahtumassa, jossa hän Pampula-peikkona leikitti lapsia.

Kiitokset kuluneista vuosista lehden kirjoittajille, lukijoille ja tukijoille. Kirjoittakaa jatkossakin ahkerasti, jotta lehti voi hyvin ja kiinnostaa. Hyvää jatkoa ja paljon terveisiä tutuille!

Marja Holli

Karkkilan karkkivalimo

Jos pysähtyy katselemaan taaksepäin Karkkilan ja Högforsin ruukin historiaa, voi saada hyödyllisiä ideoita. Kurkistin menneeseen ja sain ajatuksen Karkkilan “karkkivalimosta”. Karkkipajan perustamista ruukinajalta kannattaisi kokeilla, Karkkilaa markkinoitaisiin karkkikaupunkina. Leikkisän idean lähtökohta on yksinkertainen: Högfors-ajan tutunoloisia tuotteita matkittaisiin tyylitajulla karkkeina, symbolistisina pelkistettyinä pienoisveistoksina. Ulkomuoto olisi minimalismia, karkin ja veistoksen rajamailla.

Lumottu Högforsin ruukki olisi tämän vinksahtaneen idean alkulähde. Ajatus lähti tarpeesta tehdä Karkkilalle jotain alkuperäistä ja omaa. Idean pitää tuntua tuoreelta. Tällaiseen ehdotukseen voi suhtautua kahdella tavalla, joko lyödä leikkisi tai yrittää oikeasti toteuttaa sitä. Saako Karkkilan karkit tulla ulos ja näkyviin? Elämässä tapahtuu asioita vain, jos ne itse järjestää.

Karkkivalimo olisi aikakone, joka näyttäisi, miten asiat olivat. Syntyisi merkkikarkkeja, jotka maistuvat raudalta ja joihin hiipivät menneen ajan muistot. Menneisyyteen liittyvä voi herättää nostalgista nautintoa, menneisyys ei ole mennyttä. Karkkitehtailua tarkastellaan tässä ensisijaisesti kulttuurin tuotteena, taideilmiönä. Karkkilan kärkeissa olisi jotakin alkuperäistä, jotakin kaupungille hyvin ilmaisevaa, perintö joka elää ja siirtyy sukupolvesta toiseen.

Karkit ympäröivät Karkkilaa ja meitä karkkilalaisia. Karkki-imagoo on meille tärkeä, päällimmäinen tunne on ylpeys, onhan Karkkila karkkien kotikaupunki. Karkit ovat olemassa aina Karkkilassa, niitä ympäröi hohde. Liitetään karkkivalimolla muistot ja identiteetti. Karkkivalimo ravistelisi mielikuvia karkkilalaisuudesta ja Högforsin ruukista. Tämä olisi käsityönä tehtyä karkkilalaisuutta, valimo voisi olla kaupungin ylpeys ja se on vakava, totinenkin asia, eikä älytön puuha. Högfors-tuotteet tulisivat uudelleen “esiin”. Karkkijäljet johtaisivat Högforsiin, karkkivalimo tulisi näyttämään tietä Högforsin vanhaan kuu-luisaan valimoon.

*

Tämä karkkilalaisille yhteinen asia on kiinni tässä ajassa ja rakentuu ruukin pitkästä perinteestä.

Kärkeissa on Högforsin laatutakuu ja ne ovat nykypäivän Karkkilan “makeaa” elämää. Karkkilan karkki on tullut pisteeseen, jossa se “voi keksiä itsensä uudelleen”, karkkivalimona.

Tässä kiillotetaan kaupungin kuvaa, voisi olla julkinen panostuskin kaupungin puolesta. On hyvä, jos tuotteella on jokin järjellinen yhteys kaupunkiin, näin taattaisiin sekä määrä että laatu. Kaupunki voisi jakaa liikelahjoina Karkkila-karkkeja, valtavirrasta poikkeavia herkkuja, tehdä tyylikkää karkkirasioita, joissa ulkoasussa on Högforsin ruukin ja Karkkilan luonnon kuvia. Olisi paitsi makua myös silmänruokaa. Pakataan karkit kauniisti ja ulkoasuun pistetään paljon paukkuja.

Kaupunki saisi lisäpuhtia tästä projektista, tärkeintähän on se, että meidät huomataan. Karkkilan kärkeilla voisi olla markkinarako Suomessa. Tässä olisi vapaa alue valloitettavaksi, yksilöllisyydelle voisi olla imua.

Vanhan ruukin aika ei koskaan enää palaa, mutta karkkivalimo elää uutta “makeaa elämää”. Kun Karkkila kantaa nimeään, se kuljettaa mukanaan myös käsityksiä siitä, millainen on kaupunki, kuka voi puhua Karkkilasta ajattelematta joskus karkkia? Karkit antavat kasvot kaupungille, ihmiset näkevät yhtäläisyyttä karkkien ja niiden kuuluisimman nimenkantajan Karkkilan välillä.

*

Ruukinmuotoiset kuvat valetaan marmeladimassana karkkivalimossa, karkkeja tuttuun Högfors-tyyliin. Erilaisilla valumuoteilla karkkeihin saadaan muoto. Tässä sovelletaan kaikkea vanhaa, muotojen pitää olla jossakin määrin todenmukaiset. Ne perustuvat Högforsin faktatietoihin. Karkkilan karkit olisivat melkein högforsilaisempia kuin Högfors itse.

Tuotettaisiin marjamarmeladikarkkeja: hilla-, lakka-, mustikka-, mansikka-, metsä-mansikka-, vadelma-, puolukka-, mustaviinimarja-kirsikka-, viinirypälemarmeladikarkkeja jne., ja tuotettaisiin hedelmä-marmeladikarkkeja: omena-, luumu-, päärynä-, appelsiini-, sitruuna-, ananas-, persikka-, banaanimarmeladikarkkeja

jne. sekä suklaa-, hunaja-, viini-, liköörikarkkeja jne.

Maku saa olla rautainen, vahva ja syvä, syntyisi karkkilalainen karkkikulttuuri. Tarkoitus on luoda karkkisyömisen kulttuuria.

Jo luolamiehet ymmärsivät makean päälle. He keräsivät mehiläispesistä tikulla hunajaa ja annettuaan sen kuivua imeskelivät tikkareina.

Faraoiden hautoihin varustettiin karkkeja evääksi tuonpuoleiseen.

Valloittaessaan Kreikan ja naapurivaltiot Aleksanteri Suuri lisäsi sotilaiden marssikestävyyttä karkeilla.

Ei Kolumbus Amerikkaa etsinyt vaan mausteita. Ja mausteita makeannälkäisillekin eli karkkeja.

Klas Alander

HÖGFORSIN MAAILMASTA TULISIVAT SEURAAVAT KARKKIMUODOT:

radiaattorikarkki

konvektorikarkki

lämmivesikattilakarkki

tilattaessa mainittava:
halutaanko poltinluukku ja/tai
tuloheitoiluukku?

wc-kulhokarkki
vesilukkokarkki

avosäleikkökarkki
suunnikasammekarkki
istuma-ammekarkki

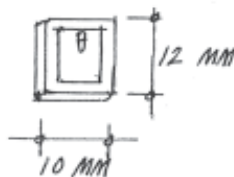
läppäventtiilikarkki

liesikarkki

ristikkokarkki

kamiinakarkki

pyykkipatakarkki

lättypannukarkki

pintavesiristikkokarkki

vohvelipannukarkki

matalapainehöyrykattilakarkki

Karkit ovat kuin mytologisia ballaadeja Högforsin ruukista.

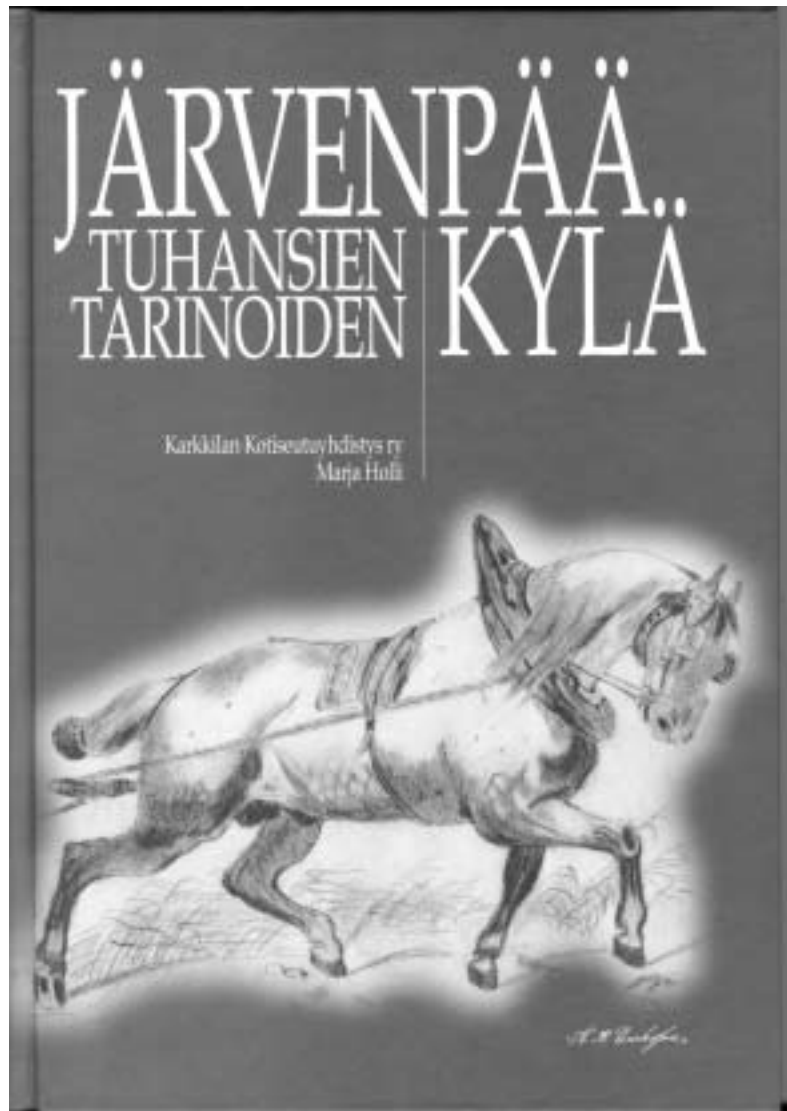
Järvenpään kyläkirja julkistettiin elokuussa

Kaksi vuotta kestänyt ponnistus on ohi. Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen projektina toteutettu Järvenpään kyläkirja julkistettiin elokuun lopulla Järvenpään kylän huvikeskukseenakin mainitussa Lehtosen ladossa.

Järvenpään kyläkirjassa on liki 400 sivua ja runsas kuvitus. Kirjassa esitellään kylän nykyisiä ja entisiä asukkaita sekä asutuksen, elinkeinojen ja elämän kehitystä. Varsinaisen Järvenpään kylän lisäksi ovat mukaan päässeet Tuorilan koulu, Liimamäki sekä Tuorilan työväentalo, jonka rakensi aikanaan Tuorilan-Järvenpään työväenyhdistys.

Kirja sisältää sekä haastatteluja että kirjallisten lähteiden perusteella tehtyjä juttuja. Mukana on runsaasti sukututkimusten tuloksia. Kirjan nimen mukaisesti Järvenpää osoittautui tuhansien tarinoiden kyläksi. Vaikka kansien väliin on jo koottu melkoinen osa kylän tarinoista, on paljon vielä jäänyt ulkopuolellekin.

Kirjan kirjoittajana ja aineiston kokoajana toimi Marja Holli. Kirjan on tahtanut ja sen ulkoasun suunnitellut Hannu Savolainen. Länsi-Uudenmaan Kehitys Luke ry:n tuella toteutetun projektin vetäjänä oli Marja Peltonen. Projektin aikana kyläläiset kokoontuivat kerran kuukaudessa, kokouksissa oli yleensä liki 20 henkeä. Lisäksi projektiin liittyen pidettiin keväällä 2007 Karkkilan kirjastossa näyttely, jossa oli esillä räätäli Juho Aalosen kokoamia museoesineitä. Kirjaa on saatavana yhdistyksen kautta, mutta sitä

Järvenpään kyläkirjan kannen on suunnitellut Hannu Savolainen, joka on myös tahtanut kirjan. Kannessa oleva piirros on järvenpääläisen Kalle Salmiston paimenpoikana tekemä. Tuohon aikaan hänen nimenään oli vielä Karl Eriksson.

myydään myös Lukutoukan Kirjakaupassa sekä Karkkilan museoissa. Kirjan hinta on 35 euroa.

Kirjassa on mukana Maiju Laakson kirjoittama novelli, jossa pohditaan, miten kaikki oikeastaan tapahtui. Seuraavassa katkelma novellista:

1904

“Jalmari, anna tänne se hiilihanko. Äiti suuttuu jos tulee sotkua uuteen mattoon.” Kalle kohenteli puita hellan uunissa, pyöräytti puuroa kattilassa. Äiti oli taksvärkissä pesemässä pyykkiä. Kalle joutui lapsenammaksi, vaikka olisi mieluummin mennyt isän mukana korjaamaan Markkulan rekeä. Kalle etsi liian pieniä saappaitaan. Jalmari

Kari Alén uppoutui lukemaan kirjaa beti tuoreeltaan.

oli taas jättänyt ne käyttövuorollaan märiksi kylmälle kuistille.

Kalle veti sarkatalon niskaansa ja meni talliin katsomaan Valkeeta. Vanha hevonen hörähti mielissään, kun sai pienen palan leipää. Kalle tiesi, että sekin pala tarvittaisiin iltaruokapöydässä, mutta parhaan ystävän hamuavat huulet ja päänravistus olivat suurempi ilo kuin haihtuva häpeä äidin moitteista. Kalle hieroi Valkeen jalkaa pitkin vedoin, niin kuin oli nähnyt isänkin iltaisin tekevän. Jalka oli turvoksissa vielä. Ei se

jaksaisi lumisessa metsässä. Isällä olisi metsä-taksvärkki helmikuussa, ensi viikolla jo.

Aino huusi täyttä kurkkua, kun Kalle meni sisään. Hän otti tytön kopasta syliinsä ja yritti keinuttaa samalla lailla kuin äiti. Aino rauhoittui hieman, mutta nyyhkytti nälkänsä vielä. Kalle laittoi kauhallisen ohrapuuroa kuppiin ja puhalteli tulista puuroa. Kallen käsi alkoi puutua, kun Ainon pieni vauvanpää nojasi ison veljen käsi-varteen. Poika syötti toisella kädellä, tyttö söi ahneesti pläkkilusikasta.

Kuistilta kuului kipakoita askelia. Äiti pelmahti tupaan röijy niskassaan, syöksyi hellan eteen lämmittelemään punaisia, sierettyneitä käsiään. "Kuolemantaurin sielä avannonreunala saa. Onneksi Mäkiskä lupasi mun tulla välisä kotio? Ookko hyvin pärjänny? Hyvä että oot laittanu saappaat kuivuun pankolle. Sinä oot kuusi-vuotiaaksi tosi reipas poika." Äiti kuoriutui villahuiveista ja otti Ainon rinnoilleen. Tyttö imi ahnaasti, seurasi äitiään katseella. Pienet sormet kiertyivät äidin kainaloon.

Marja Holli

Kuvat julkistamistilaisuudesta: Annukka Alén.

Lehtosen ladon pihamaalla riitti vilinää julkistamistilaisuudessa.

Emali hehkuu raikkaasti

Erittäin kuumana kesäpäivänä Matti Latva tuli töihin alaemaliin emaloimaan ns. pikkuesineitä. Laitoksen johtajalla, Ernst Engblomilla oli pieni työhuone emaliuunin vieressä ja ovi oli auki, jotta lämpötila ei kävisi liian tukahduttavaksi. Latva tarttui työhön lauleskellen ja vihellellen, laulumiehiä kun oli. Liekö kuumuuden, jota hohkaavat emaliuunit korostivat, syytä, mutta Engblomilla olivat hermot tiukalla ja hän tiuskaisi ohi mennessään Latvalle huonolla suomenkielellään: “Kuulka Latva, ei tämä ole mikään konservatorio!” Tähän Latva vastasi: “Ei varmaan. Pikkemminkin vois sanoa, että krematorio!” Engblom ei keksinyt enää vastausta, vaan kääntyi tuhahtaen matkoihinsa.

Kasku on mukana Högforsin emalilaitoksen vaiheista vuosina 1926-1990 kertovassa teoksessa Högforsin emalin hehku. Sen ovat koonneet ja kirjoittaneet karkkilalaiset museoalan ammattilaiset Tommi Kuutsa ja Janne Viitala.

Upea ulkoasu on Tuomo Klemin suunnittelema. Högforsin emalin hehku avaa näin komeasti Karkkilan ruukkimuseo Senkan julkaisujen sarjan. Samalla se oli kesällä galleria Bremerissä olleen emalinäyttelyn hieno käyntikortti. Bremerin emalinäyttely oli osa Karkkilan, Vihdin ja Lohjan yhteistä “Kadonneen hopearahan arvoitus”-juhlanäyttelyä.

Högforsin tehtaalle perustettiin valimon ja konepajan rinnalle emalilaitos vuonna 1926. Vuotta myöhemmin valmistuivat ensimmäiset emaloidut ammeet ja kaatoaltaat. Pian markkinoille tulivat myös ensimmäiset Högforsin emaloidut padat ja kattilat. Näin alkoi emalilaitoksen voittokulku. Ammeet saavuttivat Suomessa ykkösaseman, harvassa lienevät ne, jotka eivät olleet kuulleet mainoslausesta “Högfors-amme ilonamme”. Vä-

rikkäät keittoastiat löysivät tiensä niihinkin talouksiin, joissa amme oli vieras. Emalilaitoksesta tuli myös suomalaisen muotoilun tukija, kun se vuonna 1959 palkkasi Antti Nurmesniemen suunnittelemaan patoja, kattiloita, liesiä ja keskuslämmityskattiloita.

Kirjan taittäjä Tuomo Klemi on kuvataiteilija. Tämä näkyy jo kirjan kannesta, johon on rakennettu kirjan rikkaasta kuva-aineistosta kiinnostava kuvakollaasi.

Vuosi 1977 merkitsi energiakriisin tuloa. Tuolloin ammetuotannosta luovuttiin. Högfors oli samoihin aikoihin muutenkin siirtymässä tilausvalujen tekemiseen, minkä takia omia tuotteita vähennettiin rankasti. Emalilaitos sinnitteli kuitenkin vuoteen 1990 asti. Nykyisin rakennuksilla on uutta käyttöä.

Tommi Kuutsan ja Janne Viitalan teos Högforsin emalin hehku on hieno kirja. Se kertoo karkkilalaisesta teollisuuden ja työn historiaa. Erityisen hienoa on, että kirjassa on runsaasti kuvia niin työvaiheista kuin emalilaitoksen tuotteistakin. Vanhat mainokset saavat

mielen nostalgiseksi. Vaikeatkin työvaiheet on osattu kertoa tavalla, joka avautuu myös maallikkolukijalle ja emalointia tuntemattomalle. Tuomo Klemin suunnittelema taitto suorastaan houkuttelee tutkimaan kuvia ja perehtymään näin emaloinnin hehkuvaan maailmaan.

Lähdeluettelosta on valitettavasti jäänyt pois, että myös Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen jäsenlehti ja siinä julkaistu Klas Alanderin artikkeli on kuulunut teoksen lähteisiin. Harmi. Olisi ollut todella hienoa, että lehtemme olisi päässyt osaksi näin näyttävää julkaisua.

Marja Holli

Sukukirja Inkerinmaalta

Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen varapuheenjohtaja ja sukututkimusjaoston vetäjä Pekka Wikberg näyttää, miten omassa suvussa on ainesta kiehtovaksi kirjaksi asti. Heinäkuussa 2007 julkaistiin teos Inkerinmaan kasvattajia, joka kertoo Hietamäen Toikkien tarinaa.

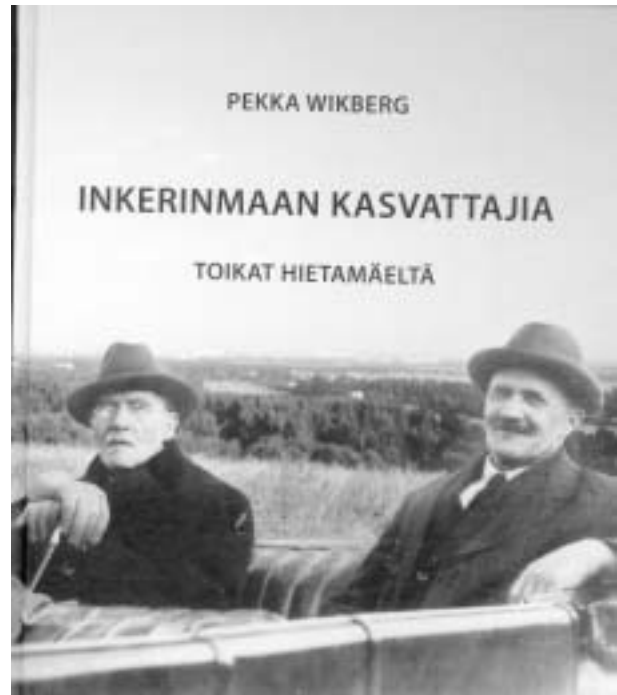
Inkerinmaan historiasta tunnetaan parhaiten Venäjän vallankumouksen jälkeisen ajan maatalouden kollektivisoituminen ja karkotukset pois kotiseudulta. Mitä tapahtui jo aikaisemmin, tsaarinvallan viimeisinä vuosikymmeninä? Kehitys lähti liikkeelle maaorjuuden lakkauttamisen jälkeen. Paikallinen maalaishallinto kehittyi yhdessä koulujen perustamisen kanssa. Koulujen jälkeen tulivat kirjastot, sanomalehdet ja muut.

Pekka Wikbergin kirjoittamassa sukukirjassa kerrotaan dokumentteihin perustuen, miten kehitys tapahtui ja ketkä olivat kehityksen pyörää kääntämässä. Keskiössä on Toikan suvun tarina, mutta myös muita merkittäviä henkilöitä tuodaan esiin. Lisäksi mukana on katekeetta Pietari Toikan Siperiasta 1890-luvulla lähettämiä kirjeitä.

Suvun tarina on kiehtonut Pekka Wikbergiä jo pitkään. Hän teki ensimmäisen selvityksen suvusta jo kymmenen vuotta sitten, mutta paljon kysymyksiä jäi vielä vastausta vaille. Sitten kävi ilmi, että sukuun kuuluvat veljekset Pietari ja Juhana Toikka olivat tehneet mittavan työn inkeriläisten keskuudessa 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa ennen Venäjän vallankumousta. Hajanaisia tietoja tihkui esiin, mutta kattava kokonaisuus puuttui. Pekka Wikberg lähti nyt kokoamaan systemaattisesti tietoa Pietari Toikasta, joka oli toiminut Kolppalan seminaarin johtajana, Pietarin kiertokoulujen tarkastajana ja myöhemmin Suomessa Inkerin Väliaikaisen Hoitokunnan puheenjohtajana. Nopeasti kävi ilmi, että myös hänen veljestään Juhanasta oli saatavissa uutta tietoa.

Koska Toikkien suvun historia liittyy kiinteästi Sunkuran kunnan Hietamäen alueen hallintoon ja kehitykseen, Pekka Wikberg laajensi suururakkansa käsittämään kaikkea alueen historiaan ja tapahtumiin liittyvää materiaalia.

Erityisen tärkeitä lähdeaineistoja olivat Pietarissa ilmestyneet suomenkieliset lehdet. Pekka Wikberg on lukenut sukukirjaa varten lehtiä vuosilta 1872-1917. Myös Suomessa ilmestyneet lehdet julkai-

Jo kansikuvan myötä pääsee lukija mukaan oikeaan tunnelmaan.

sivat juttuja Inkerinmaalta. Pekka Wikberg vertaa työtä palapelin kokoamiseen. Vaikka paljon paloja löytyi ja kokonaiskuva hahmottui, jäi kuvaan vielä tyhjiäkin kohtia. Arkistot Pietarissa ja sen ympäristössä ovat tavalliselle sukututkijalle käytännössä saavuttamattomissa.

Sukututkijan työ on pitkäjänteistä ja antoisaa, hauskaksi muistoksi Pekka Wikbergille on työtä jäänyt kesällä 2003 tehty matka Inkeriin vanhoille asuinpaikoille. Työn aikana löytyi avuksi myös innokas sukututkija Tallinnasta, Einar Luukkonen, jolta oli mahdollista saada Tallinnan arkistojen materiaalia. Koko Wikbergin perhe osallistui sukukirjan tekoon, antamalla neuvoja ja ymmärtämällä, kun tekijä välillä olikin omissa maailmoissaan. Konkreettisesti osallistui työhön Pekan poika Risto, joka suunnitteli teoksen ilmavan ulkoasun ja teki taiton. Kirjassa on vanhoja valokuvia, jotka omalta osaltaan kertovat menneestä Inkerinmaasta ja sen elämästä.

Kirjassa on tarkat lähdeviitteet ja lopussa sukutaalut ja henkilöhakemisto. Mielenkiintoinen teos Inkerinmaan kasvattajista voitaisiin hyvin valita vuoden sukukirjaksi.

Marja Holli

Tallessa ovat kaskut ja motoristilla normaali ajokeli

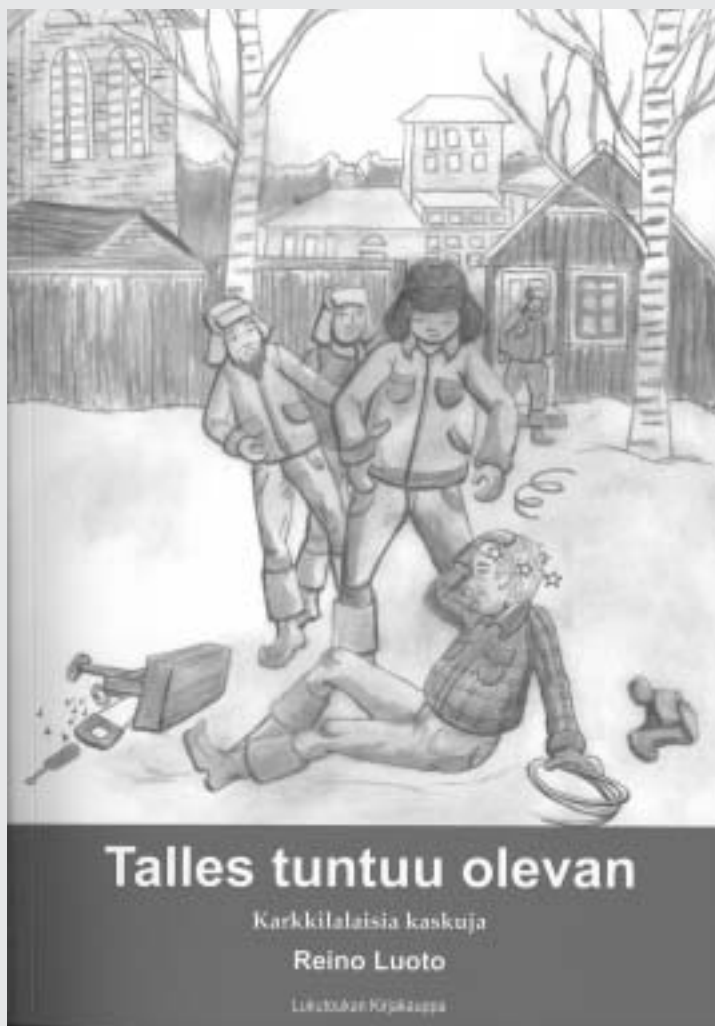
Karkkilalaisen perinteen tallentaminen on kuluneena vuonna harpannut aimo askeleen eteenpäin. Kotiseutuyhdistyksen oman, Järvenpään kylää käsittelevän kirjan lisäksi ilmestyivät alkusyksystä myös Reino Luodon kokoamat kaskut ja Kalevi Mäensyrjän muistelmat moottoripyöristä ja menneestä ajasta.

Talles tuntuu olevan

Talles tuntuu olevan on karkkilalaisen juttuperinteen ja paikallishistorian tallettajana tunnetun Reino Luodon kuudes teos. Uusin kirja sisältää kaskuja kymmenestä tunnetusta karkkilalai-

sesta J. K. Virtasesta Kauppa-Ooperiin, Lumppu-Rauniosta Järven Iivariin, Timo Vasamasta Tor Sjöblomiin.

Karkkilan Kotiseutuyhdistys järjesti kirjailija Eino Halmeen aloitteesta vuonna 1980 kaskunomaisten tarinoiden keruukilpailun. Kaskuja kertyi runsaasti, ja Eino Halme ja Reino Luoto jatkoivat työtä keräämällä kaskuja systemaattisesti. Tuloksena oli kaksi kirjaa, jotka ilmestyivät Kustannus-Mäkelän kustantamina. Silti kaskuja jäi vielä ylikin. Niistä Reino Luoto lähti kokoamaan nyt ilmestyntä kirjaa, jonka tuotosta osa käytetään Karkkilan sotainvalidien ja rintamaveteraanien hyväksi.

Kaskujen lisäksi kaskuilun kohteet esitellään. Niinpä lukija saa tietää, että lisänimi Nafei kuului yhdelle Fagerkullan tunnetuimmista poikamiehistä, Aarne Ekströmille. Hän sai lisänimen jo poikasena pitäessään puuliiterissä eräänlaista teatteria, joka tunnettiin Nafein levarina. Sisään-pääsy teatteriin maksoi viisi vanhaa penniä, sillä pääsi katsomaan esitystä, jonka päättähtenä oli Aarne itse. Niin syntyi lisänimi, jota Aarne sai kantaa koko loppuikänsä.

Kirjassa on lisäksi valokuvia Reino Luodon mit-tavasta kokoelmasta. Mukana on runsaasti kuvia tilaisuuksista, joissa kaskuja kerättiin. Kaskukirjan on kustantanut Lukutoukan Kirjakauppa.

Makupaloina tässä muutama kasku J. K. Virta-sesta, osuusliike Tuen legendaarisesta johtajasta:

Tuen Karisjärven myymälässä syttyi tulipalo. Talo paloi vain osittain, sillä palokunnat saivat palon sammumaan. Se harmitti JK:ta, sillä myymälä oli tarkoitus muutenkin uusia, joten se olisi saanut vaikka palaa. Vakuutusyhtiö Kansan tarkastaja selvitti JK:n kanssa palosta aiheutuneita kustan-nuksia. Joukossa oli myös Högforsin VPK:n koh-talaisen suuri lasku, mitä tarkastaja vähän ihmet-teli. "Högforsin VPK? Vieraan kunnan palokunta. Mitä ihmettä se siellä teki?" "no sitähan minäkin olen ihmetellyt. Mitä piruja se siellä teki? Tuen omassa tulipalossa. Ilman sitä kaikki olisi palanut poroksi, ja me olisimme säästynet tällaisilta hankalilta jälkiselvittelyiltä, JK sanoi ja oli joutua sanoistaan vaikeuksiin tarkastajan kanssa. Mies oli sen verran tosikko, ettei ymmärtänyt tämän-tapaista leikkiä.

JK tuli taas kerran apteekkiin Fannin reseptien kanssa: "Eihän nämä vain ole kovin kalliita? Far-maseutti lukaisi reseptin ja totesi: "Eivät nämä ole lainkaan kalliita." "Hyvä on", huokaisi JK. "Kun se minun vaimoni on jo sellainen van-hemmanpuoleinen ihminen, ettei sille kannata ostaa enää kovin kalliita lääkkeitä." Sanoin tässä juuri meidän Fannille, että menen ottamaan yh-den konjakin. Eikös tuo ryhtynyt inittämään, että otat kaksi. Ja vaikka kuinka yritin sanoa, että otan vain yhden. Eihän se ryökäle periksi anta-nut, niin että kaksi niitä sitten pitänee ottaa, ker-toi JK Rautaruukkiin mennessään.

Normaali ajokeli

Vaskijärvellä vuonna 1938 syntyneen Kalevi Mäen-syrjän muistelmat kertovat moottoripyöristä ja menneestä arjesta. Mäensyrjä on kirjoittanut har-vinaisen teoksen moottoripyöräilystä suomalai-nessa arjessa. Elokuussa ilmestyneessä Normaali ajokeli ja muita motoristin muistelmia hän ker-too 14 kertomusta, joissa moottoripyörä on enem-män tai vähemmän tärkeässä roolissa. Hän ei kerro pelkästään moottoripyöräilyä, vaan hän on tallentanut muistelmissaan paljon myös suo-malaisen arjen ja työn historiaa, ja siinä sivussa myös palan paikallista Karkkilan alueenkin his-toriaa. Kirjan on kustantanut Kustannusliike Robustos.

Kalevi Mäensyrjän elämään moottoripyörät ovat kuuluneet jo 50 vuotta. Ensin moottoripyörä oli hänelle tarpeellinen kulkuneuvo, sittemmin moottoripyörästä tuli hänelle rakas harrastus.

Normaali ajokeli-teoksessa Kalevi Mäensyrjä ker-too niin lapsuutensa pyöräkammosta Vaskijärvellä kuin talvisista työmatkoista, jotka taitettiin moot-toripyörällä pakkasesta ja kelistä piittaamatta, Karkkilasta Espooseen. Käydäänpä tarinoissa 1950-luvun pikkujouluissakin Pilpalassa ja motocrossajoissa Vihdissä.

Mäensyrjän muistelmat eivät rajoitu pelkästään kotikulmille, vaan hän vie lukijansa myös kes-kelle 1960-luvun alun moottoripyöräkisaa Pyynikinharjulle, jonka tiiviiseen tunnelmaan on helppo samaistua niidenkin lukijoiden, joille moottoripyörät eivät ole suurin kiinnostuksen kohde.

Kalevi Mäensyrjä on aiemmin julkaissut muistelmateoksen Siihen aikaan kun Kippari Ari-elin osti. Sen kustantajana toimi Kaupunkilehti Karkkilalainen.

Marja Holli, Heikki Savola

Yksi matka, kaksi tarinaa

Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen matka ulottui alkukesästä Kroatiaan. Matka oli niin mielenkiintoinen, että se innosti kahta matkalaista kirjoittamaan. Tässä siis kaksi näkemystä siitä, mitä kaikkea Kroatiassa viikon mittaan koettiin.

Kroatiassa koettiin upeita elämyksiä

Karkkilan Kotiseutuyhdistyksen kesäinen matka Kroatiaan oli kuluneen kesän upeimpia elämyksiä. Viikossa ehtii hyvin järjestetyllä matkalla nähdä ja kokea paljon.

Yhdistyksen matkalla Kroatiaan oli yli 40 matkalaista, valtaosaltaan karkkilalaisia. Matkanjohtajina toimivat Juhani ja Kaija Silvan sekä Kroatiassa asuva Kristiina Auro, jonka kielitaidosta oli matkalaisille paljon iloa.

Viikon aikana asuttiin kolmessa eri hotellissa. Ensimmäinen oli varsin korkealla, sillä Tomislavov Dom on peräti tuhannen metrin korkeudessa. Matka hotelliin taittui serpentiinitietä, onneksi kuljettajamme oli taitava ja hallitsi mutkaisen matkan. Kun olimme Adrianmeren rannikolla, majapaikkanamme oli hotelli Aurora, ja loppumatkalla Istrian niemimaalla majoituimme hotelli Bristoliin.

Mitä kaikkea matkasta voisi kertoa? Söimme niin hyvin, että painokin nousi viikossa kaksi kiloa!

Luonnonpuiston putouksissa riitti ihasteltavaa. Kuva: Toivo Korhonen.

Niveliä lepuuttamassa Toivo Korhonen ja Anna-Liisa Keckman. Kuva: Kaija Silván.

Ravintolat eri puolilla Kroatiaa olivat näyttäviä ja ruoka maistavaa, oltiinpa sitten kalaravintolassa tai retkilounaalla Plitvicen järviolueella.

Matkan kohokohtiin kuului eittämättä koko päivän kestänyt retki Plitvice Jezeran luonnonpuistoon. Miten hienoilta näyttivätkään pienet purot, jotka tulivat korkealta vuoristosta pudotakseen järveen pieninä vesiputouksina. Pienen kumipyöräjunan kyydillä pääsimme rantaan, josta saattoi lähteä järvelle seilaamaan lautalla.

Entäpä Adrianmeren rannikolla oleva Losin saari, jolla hotelli Aurora sijaitsi. Uiminen oli silkkaa nautintoa, kun veden lämpötila oli 24 ja ilman 30! Täällä ruokailimme ravintola Veli Zakissa ja saimme nauttia paikallisesta klappa-musiikista. Veneretki Ilovicin saarelle jäi mieleen sekä saaren nähtävyyksien että laivan tervetuliaismaljojen takia.

Tippukiviluola, tryffelikauppa ja eri kaupunkien nähtävyydet Ljubljanasta Dracusiin ja Motovuniin olivat mielenkiintoinen ja hieno osa matkaa, jolta kuitenkin oli lopulta mukava palata omaan kotiin Karkkilaan.

Vanha kirkko. Kuva: Toivo Korhonen.

Kävimme Kroatiassa

Monelle meistä on jo kouluaikoina iskostunut vahvana mieleen kuvitelma käsitteestä Balkan: tuliluontoisten ihmisten asuttama jylhä vuoristo-alue, Euroopan ruutitynnyriksi kutsuttu. Tosin ovat mielikuvat matkan varrella muuttuneet, mutta yhtä kaikki; lähtöä sävytti tällä kertaa ehkä tavallista odottavampi mieli, kun Karkkilan kotiseutuyhdistyksen matkalaisten täyttämä bussi starttasi kesäkuun 11. päivänä linja-autoasemalta ja matka kohti Kroatiaa alkoi. Sloveniaakin tulisimme vähän näkemään, menen tullen.

Kello 18.35 paikallista aikaa koneemme laskeutui Sloveniaan Ljubljanan varsin vaatimattomalle kentälle. Matkan oppaana toimi Kroatiassa talvet asuva suomalainen Kristiina Auro, jonka kanssa matkanjohtajamme Jussi oli kuluneen talven aikana tätä tulevaa retkeä suunnitellut ja hionut, joten siihen käytettyjen tuntien lukumäärää sopii vain arvailla, olihan se varta vasten meille räätälöity.

Lentohallin ulkopuolella meitä odotteli bussi, joka tulisi olemaan käytössämme koko viikon. Vaihdoimme kulkuneuvoa ja 150 km:n matka kohti Zagabria alkoi. Reittimme halkoi vehmasta vuoristomaisemaa ja tien molemmin puolin oli

ripoteltu pieniä kivrakenteisia asumuksia rauhaisine pihapiireineen. Sodan jälkiä ei ihmeeksemme näkynyt. Vasta Kroatian puolelle siirryttyämme vilahti ohitsemme jokunen rauniotunut talo, taannoisten vuosien uutiskuvista niin perin tuttu näkymä. Slovenia olikin oppaamme mukaan selvinnyt kahinoista varsin vähin vaurioin ja oli nyt hyvää vauhtia matkalla vaurautteen.

Ilta oli jo ehtinyt muuttua hämyiseksi, kun saavuimme Zagrebiin ja näköpiiriämme jatkuvasti reunustaneet vuorijonot alkoivat pehmetä epätarkoiksi, kun oppaamme osoitti edessä korkeana kohoavan huipun lakea, hotellimme sijaintipaikkaa. Ja sittenpä alkoi jo hidas jurnutus kohti taivasta pitkin serpentiininä kiemurtelevaa tietä. Onneksemme hämärä verhosi näkyvistämme pahimmat pudotukset. Mutta niin kuski kuin bussikin olivat kumpikin erinomaisia ja pimeys kattoi jo maan, kun viimein pysähdyimme 1000 m:n korkeudessa hotelli Tomislav Domin eteen ja helpotuksen huokaus pääsi itse kultakin. Meitä odottelevan pienen iltapalan jälkeen painuimme muitta mutkitta sänkyihimme voimia keräämään.

Ryhmäkuva luonnonpuistossa. Keskellä erottuu matkanjohtajamme Jubani Silvan muita päätä pitempänä. Kuva: Toivo Korhonen.

Aamulla heräsimme jo varhain ukkosen jyrähtelyihin ja sitä seurasi puolille päivin kestävä sateen tiuhu. Kiertelymme Zagrebissa vähän kärsi sateensuojien kanniskelusta ja näkymät jäivät vaisuhkoiksi. Puolilta päivin taivas sentään alkoi kirkastua ja aurinkoa sitten riittikin koko matkaviikoksi. Bussissa suoritetun neuvonpidon jälkeen tultiin yhteiseen tulokseen, että kastumisvauriot olivat jo hyvää vauhtia kuivumassa ja jatkoimme ajoamme 150 v. vanhan Zamoborin kristallitehtaan myymälään, jossa oli ensimmäinen tilaisuus keventää kukkaroa. Sieltä matkasimme edelleen aivan rajan pinnassa sijaitsevaan pieneen maaseururavintolaan sen vieritse virtaavasta purosta pyydetyistä taimenista nauttimaan. Niin alkoikin ensimmäinen päivä olla ”pulkassa”.

Seuraavana päivänä oli kiitettävän täsmällinen joukkomme jo aikaisin lähtökuopissa matkatavaroineen ja nyt oli edessä 2,5 tunnin ajo Plitvice jezeran luonnonpuistoon, josta ennakkoon kuulut kertomukset ja kuvaukset olivat pelkästään superlatiivisia, joten odotukset olivat korkealla. Jo kauniita vuoristomaisemia halkovan bussimatkamme aikana olivat kaitsijamme jakaneet meidät matkalaiset vuohiin ja lampaisiin, ts. hyvä- ja huonojalkaisiin. Rajatapausten kohdalla se johti pitkäänkin arviointiin ja pohdiskeluun, mutta kun puistoon saavuttiin olivat listat valmiina ja ohjeet ja riitingit kummallekin ryhmälle jaettu.

Itse lukeuduin niihin huonojalkaisiin ja Kaijan opastuksella aloimmekin sen helpomman ja lyhyemmän reitin taivalluksen. Jyrkkä, polvekkeinen polku ja osin portaikko johti korkealle kalliolle, joka reunusti syvänteen pohjalla välkehtivää pitkänomaista järveä. Ja kun huohottava joukkomme saavutti lakipisteen alkoi kulkureittimme edetä aivan kallioreunan huikeassa tuntumassa ja Kaija-emon varoitukset saattelivat jatkuvasti hengästynyttä letkaamme, ja mitkä näkymät aukenivatkaan sieltä korkeuksista alapuolellemme. Eivät olleet ennakkotiedot turhia lupailleet. Vastarannan pehmeältä näyttävällä kasvustolla verhotun korkean kallioreunan kätköistä syöksähteli loputtomasti pieniä, valkoisina kuohuvia putouksia, ne katosivat välillä näkyvistä ja pulpahtivat taas esille, kunnes päätyivät ihanan turkoosin väreissä sädehtivään järveen. Sieltä ylhäältä me myös näimme, kuinka ryhmämme vetreämpi puolisko taituroi pitkänä jonona vastarannalla vaikealta näyttävää alkutaivaltaan.

Meidän osaltamme ponnistelut päättyivät, kun yhytimme ylhäällä kiemurtelevan päällystetyn tien, jonka laidassa oli asemarakennuksen näköinen talo ja pienen odottelun jälkeen saapuikin paikalle raiteeton kumipyöräinen juna, joka tarjosi tervetulleen kyydin. Ajeltuamme sillä kotvan aikaa alkoikin sitten taas kinttutaival alaspäin, takaisin järven tuntuun pitkin loputonta porrasaskelmien jonoa,

*Ruokailupaikat
olivat erilaisia
ja usein varsin
eksoottisia.
Opas Kristiina
Auro toinen
vasemmalta.
Kuva: Antti
Valonen*

joka johti rantaan. Ja niin olimmekin jälleen lempeissä ja kotoisissa järvimaisemissa.

Ehdimme siinä hetken aikaa odotella ja tähyillä huolekkaasti taivaalle ajautunutta kumeasti jyrähtelevää pilveä kunnes odotettu lautta tuli ja otti meidät kyytiinsä. Silmää hivelevän vesimatkan jälkeen saavuimme järven toisessa päässä olevalle kauniille taukopaikalle, jossa nautimme jo perille tulleen vetreämmän puoliskomme kanssa mukaamme annetut eväät. Ja taas siirtyminen lautalle ja seilailu takaisin järven toiseen päähän, jossa bussimme jo odottelikin meitä. Ensin oli tosin ponnisteltava nousu ylös reunamalle niitä samaisia, loputtomia portaita pitkin ja sekös teki tiukkaa!

Tämän jälkeen istuminen olikin taas "poikaa" ja ajokkimme suuntautui kohti rannikkoa. Ihastunut kohahdus pääsi ilmoille' kun sädehtivä Adrianmeri viimein aukeni eteemme. Matkasimme pitkän tovin kaunista rantatietä pitkin pohjoiseen kunnes siirryimme rannikkoa myötäilevään saaristoon, jossa useat pienet saaret nivoutuivat silloilla toisiinsa etelään suuntautuvaksi jonoksi. Pienen lauttamatkan jälkeen pääsimme Cresin saareen ja ajettuamme sen läpi siltaa myöten kapealle Losin saarelle. Ihastelimme kauniin rantatien näkymiä ja oltiin jo taas loppupäivän tunnelmissa kun saavuimme lahden poukamaan levittäytyneeseen, ihastuttavaan Mali Losinjin pikkukaupunkiin, jossa

majoituimme Titon aikoinaan rakennuttamaan Aurora-hotelliin.

Seuraava päivä olikin sitten varattu oleilulle ja uimiselle sekä tutustumiselle pieneen kaupunkiimme. Nautimme kauniista näkymistä ja välimerellisestä tunnelmasta. Illaksi oli Kristiina varannut meille hotellimme tuntumassa olevan rantaravintolan, jossa ruokailimme elävän musiikin viihdyttäessä meitä. Koko matkan ajan kaikki ateriat olivat yhteisiä ja Kristiinan jo etukäteen suunnittelemat ja tilaamat. Systeemi toimi hyvin ja matkalaisia odotti aina valmiiksi katettu pöytä, liikekannalla kun oltiin jatkuvasti. Tarjottavat maistuivat ja aikaa säästy, kun välttyttiin ison joukon eriäviltä mielihaluilta ja harkinnoilta. Ja joka aterialla oli palan painikkeeksi lasillinen tai kaksi maistuvaa viiniä ruokahalua siivittämässä. Olimmehan etelän viinimailla ja osasimme arvostaa sen anteja.

Perjantai olikin sitten jo taas tiukasti ohjelmoitu. Heti aamiaisen jälkeen ajelimme bussilla rantaan, jossa meitä odotteli pieni alus, joka aloitti putputtelun hiljalleen Mali Losjinin sivuitse kohti sen eteläpäässä olevaa pikkuruista Ilovikin saarta. Raikas merituuli vilvoitti mukavasti, kipparimme yllätti kyydittävänsä napakalla "paukulla" ja iloinen seurustelu sen kuin parani.

Kun sitten rantauduimme etappisaarellemme, totesimme sen rantapoukaman tuntumassa aurin-

gossa paistattelevan pienen kylän somaksi kuin nukkekodin. Pikkuruisia taloja pihoineen vierieressä, sieviä kukkaistutuksia ja kapeita kujia. Ja rauha ja rakkaus tuntui leijailevan ilmassa. Paikallinen opas esitteli meille pikku-yhteisön tunnelmallisen kirkon ja kertoili saaren asukkaiden elämäntavoista ja historiasta. Vierailu päättyi ateriointiin rannan ulkoravintolan merellisissä tunnelmissa.

Aamulla olikin jo taas aika hyvästellä kauniiden kukkaistutusten kaunistama Aurora-hotelli. Pakkasimme laukut ja pussukat bussin tavarakonttiin ja aloitimme matkan pohjoiseen Cresin länsirannalle, josta lautta kuljetti meidät Istrian niemimaalle. Ja jälleen oli edessä ajo pitkin rantaviivaa ihanine välimerellisine näkymineen. Tien toista laittaa reunusti välkehtivä meri ja ohitimme tuon tuosta kauniita, upeita rakennuksia, jotka ainakin minun silmissäni näyttivät viesteiltä entisistä romanttisista ajoista.

Keskipäivä oli jo ohitettu, kun saavuimme ihastuttavaan Lovraniin. Siellä majoituimme arvokaslinjaiseen Bristol-hotelliin, jossa hämmästelimme huoneiden korkeutta. Tuulahdus menneiden aikojen loistosta sekini. Meille oli ohjelmassa varattu jokunen tunti tutustuaksemme vähän tarkemmin pieneen kaupunkiimme. Sen vilkas pääkatu polveili rannan suuntaisena sivukatujen kavutessa ylös vuoren rinnettä, kapeat kujat olivat täynnä elämää ja torimyyjien myyntipöytiä, ja talot reunustivat rönsyilevinä tätä hyörinää. Aurinko korvensi taivaalta uteliaita matkalaisia ja taatelipalmut antoivat oman osansa tähän etelän yltäkylläiseen tunnelmaan.

Sittenpä taas alkoikin olla yhteisen ruokailun vuoro ja tällä kertaa meille oli luvattu elämys paikallisessa, arvostetussa kalaravintolassa. Ja sellaisen se kyllä tosiaan tarjosi. Jo pelkät puitteet olivat merihenkisiä ja pöytiin kannetut valtavat tarjoiluvadit saivat aikaan kohahduksen näyttävyydellään. Niistä piti ensin nauttia pelkästään silmin ja sitten alkoi ihmettely ja elikoiden innostunut tunnistaminen. Siinä oli katkarapuja, herkullisia mustekalarenkaita ja kalmarineja oli isoja tonnikalaa ja pienempiä pyrstöniekkoja ja ties mitä muita meren antimia. Ateria oli todella herkullinen ja ainutlaatuinen ja siitä nautittiin pitkään ja hartaasti. Lisäksi se jätti mukavan ja keveän jälkiolon. Ainakin minulle se oli mitä mieluisin matkakokemus.

Seuraava aamu olikin jo sunnuntaita ja se merkitsi, että matkamme kallistui jo loppua kohti. Lähdimme jo aikaisin Istrian kiertoajelulle, joka suuntautui aluksi tuttua rantatietä pitkin pohjoiseen, mutta sitten siirryimme sisämaahan kauniisiin vuoristomaisemiin. Päivän kohteemme Motovun erottui jo kauas korkealla kukkulallaan. Sen juurella pistäydyimme ensin vanhaan Lividan tryffelikauppaan, pieneen ja perinteikkääseen. Kun sitten viimein pääsimme irtautumaan sieltä, olivat kassit saaneet paljon uutta ja mukavaa sisältöä. Ennen kaikkea useimmassa niistä oli tähän asti vain käsitteenä tunnettua herkkua tryffeliä, oli soseena pienessä lasipurkissa tai nokareena öljypullossa. Oli vähän mutta oli kumminkin.

Sitten suuntasimme Motovuniin ja bussimme kapusi rinnettä hyvän matkaa. Kaupungin vanha keskiaikainen osa oli kuitenkin korkean muurin ympäröimänä ihan laella, joten jouduimme lopuksi turvautumaan apostolin kyytiin. Näkymät sieltä ylhäältä olivat mahtavat, kun kiersimme muurin harjalla kävellen koko alueen tuulen tuivertaessa esteettömästi joka puolella. Varsinainen keskusta, kivetty alue, oli sen sijaan kuin kuuma kattila auringon porottaessa näännyttävästi.

Käyntimme toisessa pikkukaupungissa Dragucissa jäi lyhyeksi, koska se oli valmistunut musiikkijuhliin ja päivänpaisteisella niityllä olevat tuolirivit odottelivat vieraita. Meille tarjotun lasillisen jälkeen jatkoimme matkaa.

Ruokapaikkamme sijainti oli tällä kertaa maatilalla. Vaiherikkaan päivän jälkeen vatsa alkoikin ilmoitella olemassaolostaan, joten jo ovella tarjotut tervetulomaljat herkistivät suut hymyyn. Pujottelimme varsin poikkeuksellisen mutta mukavan, kiviseinäisen, pieniakkunaisen ruokatilan pitkien pöytien ääreen, ja tuskin olimme penkeille asettuneet, kun ruokalajeja alkoi jo tulla. Ja niitä riitti. Kyllähän kaikki oli maistuvaa ja viiniäkin oli kannuittain, mutta rajat tulivat vastaan. Ja kun sitten odottelimme mahdollista kahvia syötyjä sulattelemaan, niin eikös vaan - pöytään kannettiin vielä kerran muhkeat lihavadit. Lopputuloksena olikin tosi ähky olo ja kaiken tämän arkkitehtinä toiminut Kristiina vielä kysäisi bussien kavunneilta puhkujilta, että jäikö jollekulle mahdollisesti nälkä.

Seuraavana aamuna heräsimmekin sitten kotiinlähtöpäivään. Taas kerran tavarat sullottiin bussiin, mukava Lovran siirtyi muistoihin ja suuntasimme matkamme kohti Sloveniaa. Ohjelmassa oli vielä käynti Postojnan tippukiviluolassa. Ja jälleen kerran jako vuohiin ja lampaisiin. Kaikki tosin aluksi pakkauduimme avovaunuiseen junaan, joka syöksyi hyvää vauhtia maan uumeniin. Käännekohdassa sitten hyväjalkaiset jättivät kyydin ja jatkoivat patikoiden tarkempiin tutkimuksiin, kun taas me ”huonokintuiset” aloitimme paluumatkan ihmisten ilmoille ja tyydyimme ihmettelemään eteemme aukeavaa luonnon taidetta junasta käsin. Satumaiset värikkäät näkymät sujahtelivat katseidemme ohi, joskus kuin valtaisissa, korkeissa ja koristelluissa saleissa kun taas kohta syöksyttiin mataliin rosoisiin käytäviin, joiden seiniä ja kattoa peittivät mielikuvitukselliset kalkkikivimuodostelmat. Paikoin ne roikkuivat uhkaavan näköisinä, terävinä kuin keihäät. Niskat siinä oli vedettävä kyyryyn tuon tuostakin jos mieli viedä päänsä ehjänä kotiin. Siltä ainakin tuntui. Kun sitten pääsimme perille, jäi meille pieni luppohetki jälkijoukkoa odotellessa. Se oli oivalinen tilaisuus tarkastella matkamuistojen tarjontaa, joka oli mahtava. Ison terassin suuret esittelytelineet olivat täynnänsä toinen toistaan kauniimpia helmiä ja koruja, luonnon jalokivistä valmistettuja. Niitä ahmittiin ensin silmin ja sitten tarkastettiin kukkaron pohja. Helmet piti toki saada kaulaan kuin kaulaan, ryppyiseenkin. Ja samaan ansaan lankesi paikalle ehtinyt parempi puoliskokin.

Saavuttuamme Ljubljanaan nautimme siellä ennalta kevyeksi mainitun lounaan, joka osoittautuikin aivan erinomaiseksi ja tyytyväisin mielin käytimme loppuajan kaupungin pikaiseen katseluun. Ilma oli tapansa mukaan säteilevä, torielämä näytti värikkäältä ja erittäin suurimittaiselta. Katseemme vangitsi kuitenkin näkymää hallitseva linnoitus ylhäällä korkeuksissaan vuoren huipulla. Nousimme sinne jyrkkää raidetta kulkevalla hissillä ja olimme jälleen kerran kuumuutta hehkuvalla kivetyllä pihalla. Aikaa oli enää niukalti, joten pian olimme taas hississä ja alastulo se vasta tarjosikin tosi ujoan kokemuksen. Sittenpä ne maistuivatkin alhaalla olevan puistikon tarjoamat jäätelöt ja juomiset, kun hakeuduimme katveeseen seuraamaan ohitsemme kiirehtivää kaupungin menoa. Kaiken kaikkiaan Ljubljanasta jäi mieliin aurinkoinen ja hymyilevä kuva.

Lentokentälle olikin sitten enää melkein vain entinen ”kivenheiton” matka. Lähtöseremoniat selvitettiin ja niin oli lento kotiin alkanut. Kohta nousun jälkeen kuultu kapteenin kuuluttama turbulenssin tiedotus palautti hetkeksi iloiset ilmeet peruslukemille, mutta vain pienen täristelyn jälkeen oli tilanne selvä ja sieltähän jo lentoemännätkin karräilivät tarjoiluvaunujaan. Oli pantava töpinäksi, sillä lento oli lyhyt ja jälleen olisi yksi kotiseutulaisten mukavia kokemuksia antanut matka päässyt päätökseensä. Nyt oli osa Balkania muuttunut eläväksi todellisuudeksi ja tästä kaikesta olemme velkaa lämpimät kiitokset niin korvaamattomille Jussille ja Kajalle kuin myös Kristiinalle, mukavalle marimekkoiselle oppaallemme.

Anna-Liisa Keckman

Retkeläisiä Adrianmeren rannalla.

Kuva: Ilpo Suominen

Nyt kiinnostavat ulkomaan kohteet

Karkkilan kotiseutuyhdistyksen matkailujaoston suosikkimatkat ovat 40 vuoden aikana vaihdelleet kovasti. Alussa tehtiin vain pieniä pyrähdyksiä Karkkilan lähinaapureihin, myöhemmin alettiin koluta jo kaukaisempiakin kotimaan kohteita. Busseilla tehtävät ulkomaanmatkat tulivat muotiin 1980-luvulla ja sen jälkeen 1990-luvulta lähtien lentokoneella ja bussilla tehtävät yhdistelmämatkat. Kaiken aikaa on tehty paljon myös teatterimatkoja, joskus pitkiä aikoja pelkästään, mutta juuri nyt ulkomaat ovat taas huippusuosittuja. Ensi kesän matkat Italiaan ja Itävaltaan ovat jo täynnä, vaikka ohjelma ja jopa hintakin ovat vielä tätä kirjoitettaessa auki, eikä matkoja ole päästy kunnolla edes mainostamaan. Molemmille matkoille on lähdössä 40 jäsentä. Nyt ilmoittaudutaan jo varapaikoille toivossa, että joku vielä peruuttaa. Ja aivan varmasti peruutuksia tulee, sillä matkoihin on aikaa vielä reilusti puoli vuotta. Kannattaa siis vieläkin ilmoittautua, jos mieli vetää tulevana kesänä Italiaan tai Itävaltaan tutussa joukossa.

Italiassa kohteina ovat Firenze ja Toscana, jotka molemmat ovat kotiseutuvälle uusia kohteita. Matka tehdään 10.- 17.6. Helsingistä lennetään kaltevasta tornistaan kuuluun Pisaan ja siirrytään sieltä kolmeksi päiväksi Firenzeen katsomaan kulttuurikaupungin taidenähtävyyksiä. Firenzessä asutaan aivan keskustassa hotelli San Giorgiossa, josta lyhyet matkat kohteisiin tehdään jalan tai paikallisilla liikennevälineillä. Toinen puoli viikosta vietetään Toscanan viiniseudulla. Siellä asutaan Villa Schiattissa, joka on seudulle tyypillinen maaseutulinna. Sieltä tehdään bussilla retkiä alueen eri kohteisiin. Juuri nyt hotellia remontoidaan, mutta kesällä matkalaisten käytössä ovat uudistetut tilat ja jopa uima-allas pihalla.

Suuri ryhmä vaatii paljon kaitsijoita. Italian matkaohjelman on suunnitellut kotiseutuyhdistykselle Toscanassa asuva suomalainen Lasse Marttinen, matkaemäntänä toimii italiankielentaitoinen Kirsi Ahvenniemi Hyvinkäältä ja matkanjohtajina ovat tuttuun tapaan Juhani ja Kaija Silván. Matkajärjestelyistä vastaa Uudenmaan Seuramatkat Oy.

Itävallan Tiroliin moni lähtee jo toista kertaa. Söllin kylään kotiseutuyhdistys on tehnyt kymmeniä matkoja 1970-luvulta lähtien. Pienen kylän kii-

reetön ilmapiiri ja huikaisevan kaunis luonto kiehtovat matkalaisia vuodesta toiseen. Kaikki kotiseutuyhdistyksen matkat ovat olleet Juhani ja Kaija Silvánin suunnittelema ja he toimivat matkanjohtajina nytkin. Helsingistä lennetään aluksi Saksaan Müncheniin ja jatketaan sieltä bussilla Sölliin. Perillä tehdään helppokulkuisia alppiretkiä hisseillä ja jalkaisin, sekä myös pidempiä bussiretkiä lähiseudulle. Iltaisin herkutellaan tirolilaiserkuilla kylän parhaissa ravintoloissa ja katsotaan ohjelmaa, jota kyläläiset ovat turisteille keksineet. Tämänkin matkan järjestelyistä vastaa Uudenmaan Seuramatkat Oy.

Kesäksi 2009 on jo nyt valmistelussa matkat Kroatiaan ja Irlantiin. Kroatian matkalla ei toisteta viime kesän ohjelmaa, vaan nyt lennetään Unkariin ja lähdetään sieltä bussilla Sarajevon kautta Dubrovnicin, eteläkroatialaiseen kaupunkiin, joka on suomalaisille tuttu jo vuosien takaa ajalta ennen Kroatian itsenäistymistäisteluita. Matkareittiin osuu historiaa moneen kerrokseen. Dubrovnicista lennetään suoraan kotiin. Matkaemäntänä Kroatian-matkalle on jälleen lupautunut Kristiina Auro, Zagrebissa asuva suomalainen matkanjärjestäjä. Irlannin-matka tulee olemaan kiertomatka, jonka lähtöpaikkana todennäköisesti on pääkaupunki Dublin ja maisemakohteina jyhkeä rannikkoseutu. Ennakkoi- moittautumisia on jo nyt tullut molemmille matkoille.

Kesän 2008 lyhyemmiksi matkoiksi on suunnitella kiertomatka Itä-Viron Peipsijärvelle tai kovasti toivottu Ahvenanmaan kierros. Parhaassa tapauksessa molemmat matkat yritetään toteuttaa. Ja tietysti kaiken aikaa tehdään teatterimatkoja. Kevään uutuuksia tulevat olemaan Helsingin Kaupunginteatterin musikaali Kevät koittaa Hitlerille eli The Producers, unkarilaisen Ferenc Molnarin komedia Täydellinen persikka ja näytelmä Aurinko ja minä, jossa Kyllikki Forssell astuu näyttämölle tällä kertaa legendaarisena laulajattarena Sarah Bernhardtina.

Juhani Silván

Kotiseutuyhdistyksen tuotteiden myyntihinnat

Kirjat:

<i>Pirkko Sibvo: Myllymäen torppa</i>	30,00
Pekka Lehtimäki: <i>Liistoin Kallei Karkkilasta...JÄSENTARJOUS</i> (norm. 30,-)	15,00
Reino Luoto – Eino Halme: <i>Meittii oli neljä riskii miästä. Kaskuja I</i>	8,40
Reino Luoto – Eino Halme: <i>Poijes alta kylävvartijat. Kaskuja II</i>	8,40
Aaro Salovaara: <i>Rautamäen Uutmanni – noita vai shamaani</i>	5,00
Eino Halme: <i>Murteen murinoi ja piänii tarinoi vanhast Högforssist</i>	6,70
Päivi Mikola – Risto Hakomäki: <i>Karkkilan vanha rakennuskulttuuri</i>	13,50
Rauha Koskinen: <i>Laatokkani biekkaranta oli valkoinen</i>	8,40
Reino Luoto: <i>Ols vait, kyl meitil tääl oj joskus lystiikin ollu</i>	20,00
Reino Luoto: <i>Fagerkullasta etulinjaan</i>	25,00
Tuure Hasselman – Kirsti Salmi-Niklander: <i>Vuosisadan koulutarina</i>	13,50
Tommi Kuutsa: <i>Pahan päivän varalle. Ul. Pyhäjärven lainajvästön vaiheita</i>	17,00
Juhani Silván: <i>Tallella aika eletty. Muistelmia rehtorivuosista</i>	22,00
Marja Holli (toim): <i>Alimmainen – Kuninkaanmaalta Mettämyllyyn</i>	35,00
Marja Holli (toim): <i>Minun Karkkilani</i>	10,00
Marja Holli: <i>Järvenpää – tuhansien tarinoiden kylä</i>	35,00
Kyösti Suonoja: <i>Raudanbebekuista rytmiä</i>	25,00

Cd-rom:

Risto Nurmi – Marja Holli: <i>Viisi vuodenaikaa</i>	10,00
---	-------

Video:

<i>Karkkilalaisia sodan ja rauban töissä 1938-1953</i>	25,00
--	-------

Adressit:

<i>Kaikki adressit</i>	12,00
------------------------------	-------

Lehdet:

Jäsenlehdet 2-17	5,00
------------------------	------

Kortit:

Kaikki kortit.....	0,50
--------------------	------

Tuotteita on myynnissä museoissa ja joitakin myös Lukutoukan Kirjakaupassa.

Tuotteita voi tiedustella

Pekka Wikbergiltä, puh. 040 5769 570, 09-2258 056,
sähköposti pekka.wikberg@elisanet.fi

Postitse lähetettäessä tuotteen hintaan lisätään postituskulut.

